

HEVOSET JA YHTEISKUNTA – RAJAPINTOJA -ELINKEINOJEN KEHITTÄMISHANKE 2012 – 2014

YHTEENVETO HANKKEESTA

SISÄLTÖ

SISÄLTÖ	2
1. JOHDANTO	3
2. HEVOSET JA YHTEISKUNTA – RAJAPINTOJA -ELINKEINOJEN KEHITTÄMISHANKE HÄMEESSÄ JA UUDELLAMAALLA	5
3. TEHTÄVÄNÄ VUOROPUHELUN LISÄÄMINEN HEVOSALAN JA SIDOSRYHMIEN VÄLILLÄ.....	7
3.1 Hevosalan näkymiä – tilaisuudet käynnistävät vuoropuhelun	7
3.2 Teema: Hevoset yhdyskuntarakentamisessa – maankäytön haasteet	10
3.3 Teema: Hevosavusteinen toiminta – vaikuttavuutta tarvitaan.....	11
3.4 Koottua tietoa hevosalan päätöksenteon tueksi: Hevoset ja kunta – rajapintoja -kirja	14
3.5 Kuntakirjan jalkautuskiertue – tietoa, vuoropuhelua, kehittämisideoita ja yhteistyötä	16
3.6 Alueelliset hevostoimikunnat – suunnitellussa muodossa aikaansa edellä?.....	20
3.7 Hevosala mukana Kuntamarkkinoilla 2013 – 2014 – Mitä tekemistä hevosilla on kuntamarkkinoilla?.....	23
3.8 Kansainvälistä benchmarkkausta ja erilainen opintomatka Ruotsiin 2014	24
3.9 Forssan Seutu suunnan näyttäjänä	29
4. TAVOITTEISTA TOTTA.....	32
5. TIEDOTUS JA VIESTINTÄ	34
6. HANKKEEN HALLINTO.....	35
7. OHJAUSRYHMÄN ARVIO JA LAUSUNTO HANKKEESTA.....	38
8. POHDINTOJA KOOTUSTI.....	39
9. ESITYKSET JATKOTOIMENPITEIKSI.....	41
10. ALLEKIRJOITUS JA PÄIVÄYS.....	43
11. LIITTEET	44
LIITE 1: Yhteenveto julkaistuista tiedotteista ja lehtijutuista	44
LIITE 2: Hevoset ja kunta -kirjan jalkautuskiertue.....	46
LIITE 3: Hevosalan näkymiä -tilaisuuksien 2012 – 2013 ohjelmat	48
LIITE 4: Projektin järjestämien seminaarien ohjelmat	53
LIITE 5: Hevoset ja yhteiskunta -hankkeen materiaalit.....	55

Hankkeen ovat rahoittaneet Hämeen ja Uudenmaan ELY-keskukset, EU-osarahoitteinen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma sekä Forssan Seudun Kehittämiskeskus.

1. JOHDANTO

Hevosia oli Suomessa 80-luvun alussa reilut 30 000. Määrä on noussut nykyiseen 75 000 yksilöön ja pitkällä aikavälillä määrän ennustetaan kasvavan maltillisesti valitsevasta taantumasta huolimatta. Hevoset ovat yhä näkyvämpi osa suomalaista maaseutua. Toisaalta on nähtävissä, että hevoset sijoittuvat yhä enemmän sinne, minne ihmisetkin – lähelle kasvukeskuksia. Tähän kiteytyy tarve ja tausta Hevoset ja yhteiskunta -hankkeesta. Kun tähän yhtälöön lisätään viimeisten sukupolvien aikana tapahtunut kaupungistuminen ja suomalaisten väljästi asuminen mitattaessa neliökilometriä asukasta kohden, voi todeta, että tarvetta ennakoivalle vuoropuhelulle hevosalan ja sidosryhmien välillä on.

Hevoset ja yhteiskunta -hankkeen tavoitteena oli vahvistaa Hämeen ja Uudenmaan hevoset alouden toimintaedellytyksiä sekä monipuolistaa ja kehittää hevoset aloutta ja sen rajapintoihin liittyviä elinkeinoja lisäämällä vuoropuhelua ja yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Hanke toimi aktivaattorina hevosalan toimintaedellytysten kehittämisessä hankealueella. Kohderyhmänä olivat hankealueen eli Hämeen ja Uudenmaan hevosalan sidos- ja rajapintatoimijat, erityisesti kuntasektori ja muut viranomaiset.

Hanke on ollut oppimismatka myös projektihenkilökunnalle. Hankkeen isoin yksittäinen ponnistus oli Hevoset ja kunta – rajapintoja -kirjan julkaisu ja sen avulla kuntiin ja kaupunkeihin viety tieto hevosalasta.

Tässä yhteenvedossa kuvataan hankkeen suunnitellut ja toteutuneet toimenpiteet sekä pohdintoja matkan ajalta. Pohdintojen näkökulmana ovat sidosryhmäyhteistyö, hevonen osana yhdyskuntarakentamista ja hyvinvointipalveluja sekä kuntakirjan jalkautustilaisuuksista saadut kokemukset.

Tämä raportti on laadittu ensisijaisesti rahoittajan ja ELY-keskusten käyttöön, mutta se palvelee myös hankkeiden parissa työskenteleviä.

Meillä hevosalalla on tapana kertoa asiat omasta näkökulmasta omalla tavallamme. Se, aukeneeko asia alan ulkopuolisille, vaatii meiltä pohdintaa osaammeko kertoa asian helposti ymmärrettävällä tavalla. Osaammeko kertoa sosiaali- ja terveysalan toimijoille hevosen vaikuttavuudesta ammattilaisen työparina tai alan moninaisuudesta ja erilaisista vaikutuksista maankäytön suunnittelijoille? Ala on monitahoinen, ja sillä on taloudellisten vaikutusten lisäksi laajoja sosiaalisia vaikutuksia muun muassa nuorisotyön, työikäisten virkistys- ja hyötyliikunnan sekä ikäihmisten toimintakyvyn ylläpidon kautta.

Saamme olla ylpeitä siitä voimasta, minkä hevoset luovat. Liikuntaa, yhdessä oloa, yrittämistä ja elinkeinoa. Hevoset ovat yhdistäneet myös tämän hankkeen tekijöitä.

Hankkeen toteutumiseen ovat myötävaikuttaneet useat henkilöt. Kiitos kaikille teille. Suurkiitokset erityisesti pyyteetöntä työtä tehneille hevosihmisille, jotka ovat herättäneet vuoropuhelua omissa kunnissaan.

Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana toimi lehtori Terhi Thuneberg HAMKin Mustialan toimipisteestä ja varapuheenjohtajana hevosasiamies Maarit Hollmén MTK:sta.

Uskomme, että hankkeen kautta on avattu uusia ovia hevostalouden ja sidosryhmätoimijoiden välille. Kuten Hevoset ja kunta -kirjan avaussanoissamme toteamme, tämä on ollut avartava opintomatka, jonka toivomme jatkuvan, kunhan kirja on löytänyt tiensä erityisesti kunta-alan toimijoiden käsiin. Nyt, kirjan jalkautuskiertueen jälkeen, toivomme, että ennakoiva ja avoin vuoropuhelu jatkuu ja kehittyy kaikkia osapuolia hyödyttäväksi toimintatavaksi yhä tiivistyen.

Ypäjällä 9.2.2015

Anne Laitinen ja Sanna Mäki-Tuuri

2. HEVOSET JA YHTEISKUNTA - RAJAPINTOJA -ELINKEINOJEN KEHITTÄMISHANKE HÄMEESSÄ JA UDELLAMAALLA

Hevoset ja yhteiskunta - rajapintoja -hankkeen (2012-2014) päätehtävänä on ollut lisätä vuoropuhelua ja yhteistyötä hevosalan ja sen sidosryhmien, erityisesti kuntasektorin, kanssa. Tätä kautta vahvistetaan hankealueen hevostalouden toimintaedellytyksiä sekä kehitetään hevostalous- ja sen rajapintoihin liittyviä elinkeinoja. Seminaarien ja opintomatkan pääteemoiksi nostettiin maankäyttöasiat ja hevonen osana hyvinvointipalveluja. Hevosalan näkymiä -tilaisuuksiin, seminaareihin ja opintomatkalle on osallistunut yli 700 osallistujaa pääosin hankealueelta. Hankkeessa tuotettu materiaali mm. Hevoset ja kunta - rajapintoja -kirja, esitteet, seminaarien tallenteet löytyvät www.hippolis.fi -sivuilta. Materiaaleja tärkeämpi anti projektilla on ollut vuoropuhelun ja yhteistyön aktivointi paikallis- ja aluetasolla hevosalan ja sidosryhmätoimijoiden, erityisesti kuntasektorin, välillä.

Hippolis - Hevosalan osaamiskeskus ry:n toteuttaman hankkeen ohjausryhmässä ovat olleet edustettuina Hämeestä ja Uudeltamaalta hevosalan järjestöjen edustajat, ELY-keskusten, Ympäristö- sekä Maa- ja metsätalousministeriöiden sekä Forssan Seudun Kehittämiskeskuksen edustajat. Hankkeen kokonaiskustannukset olivat 404 318 euroa. Rahoittajat ovat Hämeen ja Uudenmaan ELY-keskukset, EU-osarahoitteinen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma sekä Forssan Seudun Kehittämiskeskus. Hanke toteutettiin 15.3.2012 - 31.12.2014 välisenä aikana.

HEVOSET JA YHTEISKUNTA - RAJAPINTOJA

-ELINKEINOJEN KEHITTÄMISHANKE HÄMEESSÄ JA UDELLAMALLA

HANKKEEN DIAARINUMERO	508/350-2012
HANKKEEN NUMERO	16877
TOTEUTTAJA	Hippolis - Hevosalan osaamiskeskus ry
YHTEISTYÖSSÄ	Hanke on valmisteltu yhteistyössä hevosalan toimijoiden kanssa. Ohjausryhmässä ovat edustettuina alla olevassa taulukossa esitetyt tahot.
RAHOITUS	EU-osarahoitteinen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, Hämeen ja Uudenmaan ELY-keskukset ja Forssan Seudun Kehittämiskeskus
YHTEYSHENKIÖ	Anne Laitinen puh. 040 766 0830 tai anne.laitinen@hippolis.fi

HEVOSET JA YHTEISKUNTA -HANKKEEN OHJAUSRYHMÄN KOKOONPANO		
Organisaatio	Varsinainen jäsen	Varajäsen
Suomen Hippos ry	Suvi Louhelainen (Pekka Soini)	Eeva Karvonen
Alueen hevosjalostusliitot	Helena Jansson / Häme	Hannu Rantala / Etelä-Suomi
Suomen Ratsastajainliitto	Fred Sundwall	Kielo Kestinmäki
Suomen Ratsastajainliiton aluejaostot	Sanna Sassi / Etelä-Suomi	Emmi Kupiainen (Kaisa Kujala) /Häme
MTK	Maarit Hollmén	Liisa Pietola
MTT	Markku Saastamoinen	Susanna Särkijärvi
ProAgria Etelä-Suomi	Auli Teppinen	Tiina Heinonen
HAMK	Terhi Thuneberg	Sirpa Pussinen (Suvi Louhelainen)
Hevosopisto	Petri Meller	Päivi Laine
Maa- ja metsätalousministeriö	Tiina Malm	Sanna Sihvola
Ympäristöministeriö	yhteyshenkilö Pekka Normo	
Forssan seudun Kehittämiskeskus	Pauli Salminen (Timo Lindvall)	Hannu H Saarinen
Maakuntaliittojen edustajat	Osmo Väistö / Häme	Ulla-Maija Karhu / Uusimaa
Åbo Akademi	Nora Brandt	Kjell Andersson
Hämeen ELY	Timo Kukkonen	
Uudenmaan ELY	Susanne Stadius	

Suluissa alkuperäiset jäsenet.

3. TEHTÄVÄNÄ VUOROPUHELUN LISÄÄMINEN HEVOSALAN JA SIDOSRYHMIEN VÄLILLÄ

Hankkeen tavoitteena oli vuoropuhelun lisääminen hevosalan ja sen sidos- ja rajapintatoimijoiden keskuudessa ja tätä kautta vahvistaa hevostalouden toimintaedellytyksiä hankealueella.

Hankesuunnitelmassa toimenpiteet kuvattiin tiivistetysti seuraavanlaisesti:

Alueellisten hevostoimikuntien perustaminen Hämeeseen ja Uudellemaalle

Mallinnetaan hevostoimikuntien kokoaminen Hämeessä ja Uudellamaalla. Toimikunnat työstävät alueelliset hevostalousohjelmat.

Hevostoimikuntien työn tueksi tarvittavat julkaisut ja tilaisuudet

Kootaan julkaisut: Hevoset ja yhteiskunta -kirja, Hevonen politiikassa -julkaisu, Hevonen Suomessa - Hämeessä - Uudellamaalla -esitteet sekä hevosalan paikallistoinnista malliopus.

Järjestetään seuraavat seminaarit:

- Hevonen yhdyskuntarakentamisessa
- Hevosien käyttö osana sosiaali- ja terveystaloutta
- Kohdennettu neuvonta hankealueen kuntasektorille kysynnän mukaan

Kansainvälisyyden lisääminen hyvien mallien kautta – benchmarking

Verkostoituminen ja hyvien toimintamallien hakeminen Ruotsista sekä Normandian ja Kentuckyn hevosklustereista. Järjestetään ulkomaan opintomatka.

Forssan seudun hevosklusterin jatkotoimenpiteet

Toteutetaan Forssan seudun hevosklusteriohjelman jatkotoimenpiteet yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa.

3.1 HEVOSALAN NÄKYMÄ – TILAISUUDET KÄYNNISTÄVÄT VUOROPUHELUN

Hankkeen ensimmäisen vuoden lopulla käynnistettiin Hevosalan näkymiä -tilaisuuksia, joita järjestettiin yhteensä viisi kappaletta Uudellamaalla ja Hämeessä. Jokaisen tilaisuuden teemaksi nostettiin hevostalouden alueelliset ominaispiirteet ja muokattiin sisältö niiden pohjalta. Tilaisuuksien oli tarkoitus käynnistää hevostoimijoiden ja sidosryhmien vuoropuhelu alueilla, antaa eväitä alueellisten hevostoimikuntien käynnistämiseen ja nostaa keskusteluun ajankohtaisia asioita. Tilaisuuksien ohjelmat ovat liitteenä.

- 22.1.2013 **Hevosalan näkymiä -keskustelutilaisuus Päijät-Hämeessä (Lahti, Jokimaan ravirata).** Teemana lannan jatkokäsittely, case Orimattila ja Jokimaa. Alustajina mm. Pontus Fageström, Heli-Maija Vehkalahti ja Risto Airaksinen. Paikalla oli noin 60 henkilöä.
- 31.1.2013 **Hevosalan näkymiä -keskustelutilaisuus Keski-Uudellamaalla (Tuusula, kunnantalo).** Teemana maankäyttö ja hevosreitistöt. Aihe houkutteli paikalle runsaasti myös maanomistajia keskustelemaan aiheesta. Alustajina mm. Teppo Hakala ja Minna Martin-Päivä. Paikalla oli 75 henkilöä.
- 9.4.2013 **Hevosalan näkymiä -keskustelutilaisuus Kanta-Hämeessä (Riihimäki, kunnantalo).** Teemana yhteistyö kaupungin ja hevosihmisten välillä sekä alueen yleiskaavoituksen suunnitelma. Alustajana mm. kansanedustaja ja kunnanvaltuutettu Timo Heinonen. Paikalla noin 30 henkilöä.
- 11.4.2013 **Hevosalan näkymiä -keskustelutilaisuus Länsi-Uudellamaalla (Inkoo, kunnantalo).** Kärkiaiheena paikallinen hevosalan edunvalvonta ja yhteistyö. Alustajina mm. Siuntion Pro Hevonen ry pj Heidi Kallioniemi ja Inkoon yrittäjien pj Ulla Vilén-Gunnarson. Yhteistyön voimaa ja naisenergiaa välittänyt ilta. Noin 60 osallistujaa.
- 4.6.2013 **Hevosalan näkymiä -keskustelutilaisuus Forssan seudulla (Forssa, kunnantalo).** Alustajina mm. Forssan seudun kehittämiskeskuksen tj Timo Lindvall, Forssan kaupungin hallituksen pj Mika Penttilä ja Hevosopiston tj Petri Meller. Paikalla vajaa 30 hlöä.
- 13.6.2013 **Hevosalan näkymiä -keskustelutilaisuus Pääkaupunkiseudulla (Valo-talo, Helsinki).** Maankäyttökysymykset teemana. Alustajina mm. Uudenmaan liiton kehityspäällikkö Sirkku Huisko, arkkitehti Rosemarie Schnitzler ja Pohjois-Espoon ratsastuspolkujen Kiti Santamala. Paikalla n. 25 hlöä.

Tilaisuuksiin osallistui hevosharrastajia ja -yrittäjiä, yhdistystoiminnan, koulutuksen, tutkimuksen ja kehittämisen edustajia, sidosryhmien ja liitännäiselinkeinojen edustajia sekä kunnanvaltuutettuja, virkamiehiä ja maanomistajia.

Tilaisuuksista julkaistiin seuraavat tiedotteet:

- 10.4.2013 **Riihimäen hevosala kaavoituksen puristuksessa**
- 12.4.2013 **Hevosalan yhteistyö ja rakentamismääräykset puhuttivat Inkoossa**
- 5.6.2013 **Hevosalan palvelut erikoistuvat: keskustelussa hevoset ja Forssan seutu**
- 17.6.2013 **Hevoset ja maankäyttö puhuttivat pääkaupunkiseudulla**

Yhteenvedona tilaisuuksista voi todeta, että vaikka tilaisuudet järjestettiin ”läpi” Uudenmaan ja Hämeen, olivat esille nousseet asiat vahvasti paikallisia ja myös ihmisten tартtuminen oli sitä aktiivisempaa mitä konkreettisemmasta asiasta oli kyse. Tiheästi kaavoitetuilla alueilla hevosiiin liittyvät aluevaraukset olivat ajankohtaisia. Hevosväki oli huolissaan maankäytön rajoituksista ja suojaetäisyyksistä. On hyvä muistaa, että aina tarvitaan paikallista arviointia ja harkintaa. Hevoskyläien kaavoitus ja rakentaminen puhuttivat useassa tilaisuudessa. Yhteistyötä kunnan ja hevosalan kanssa tarvitaan kaikkialla. Kierrokselta saatiin todellinen ”ajankohtaiskatsaus” ja uusia kontakteja, joita hyödynnettiin täysimääräisesti hevostoimikuntatyön, seminaarien ja kirjan suunnittelussa.

Hevosalan näkymiä -tilaisuus Inkoon kunnan valtuustosalissa pursusi naisenergiaa. Alueen yrittäjät tekevät luontevasti yhteistyötä ja Siuntion Pro Hevonen ry on malliesimerkki paikallisesta edunvalvonnasta. Kuva: Anne Laitinen

Hankkeen käynnistyttyä toteutettiin kysely hankealueen kunnille. Kysely toimi samalla osana Sanna Mäki-Tuurin YAMK-opinnäytetyötä Hevosalan sidosryhmäyhteistyö Uudenmaan ja Hämeen kunnissa. Kyselyyn saatiin vastauksia 83 %:sta hankealueen kunnista, yhteensä vajaa 70 kappaletta. Vastaajista 89 % oli virkamiehiä, ja naisia vastaajista oli hieman yli puolet.

Hevosalan asiat koskettivat kuntatyössä kolmannesta vastaajista joitakin kertoja vuodessa ja 18 %:ia kuukausittain. Työkenttä liittyi useimmiten ympäristöpuoleen, nuoriso- ja liikuntatyöhön sekä tekniseen toimeen. Sosiaali- ja terveystyöpuoleen tarttuma pintaa alaan ei tunnustettu, eikä vastauksia saatu siihen liittyen.

Kuitenkin yli yhdeksän kymmenestä vastaajasta katsoi hevosella olevan erittäin paljon tai jonkin verran positiivista vaikutusta liikuttajana ja hyvinvoinnin tuojana. Hevosten ja ympäristön sekä maisemanhoidon suhde koettiin ristiriitaisimmiksi, sillä esimerkiksi ympäristöön hevosilla katsottiin olevan niin erittäin myönteisiä kuin negatiivisiakin vaikutuksia.

Kunnat toivoivat tietoa alasta kootusti nettiin saataville sekä oppaina. Tietoa kaivattiin erityisesti ympäristöasioista ja lannan käsittelystä kuin maankäytöstä ja reitistöistä. Noin puolet vastaajista oli kiinnostunut osallistumaan ajankohtaisasioita koskettaviin tilaisuuksiin.

3.2 TEEMA: HEVOSET YHDYSKUNTARAKENTAMISESSA – MAANKÄYTÖN HAASTEET

Hankkeen yhdeksi teemaksi valittiin hevoset yhdyskuntarakentamisessa, joka kulki läpi kaikissa hankkeen toimenpiteissä. Maankäytön suunnittelu ja siihen liittyvät haasteet olivat myös kirjan näkyvimpiä aiheita.

Lahdessa järjestettiin 15.4.2014 Hevonen maankäytössä, rakentamisessa ja ympäristössä -seminaari.

Ensimmäistä kertaa tavoitettiin selkeästi kuntasektorin henkilöitä keskustelemaan maankäytön kysymyksistä. Tilaisuudessa oli paikalla 120 henkilöä. Kuntien edustajia oli noin 50 lähes 30 eri kunnasta, etenkin tekniseltä ja ympäristöosastoilta.

Seminaarin avasi Ympäristöministeriön kansliapäällikkö Hannele Pokka ja tutkija, hevonen ja maankäyttö -aiheesta väitellyt Hanna Elgåker Landstyrelsen Skånesta oli vieraillevana luennoitsijana Ruotsista. Seminaarin ohjelma on liitteenä.

Päivä antoi tuhdin tietopaketin hevostalouden maankäytön kysymyksiin liittyen ja keskustelua käytiin vilkkaastikin. Pokka teroitti, että aina kun hevosyritys toimii kaupunkialueen liepeillä, on yhteisten pelisääntöjen sopiminen tärkeää. Seminaarista saadun palautteen perusteella voi todeta, että vieläkin kohdennetumpaa tietoa pitäisi pystyä jakamaan kuntien eri toimijaryhmille, esimerkiksi rakennussuunnittelu-, ympäristö- tai eläinsuojeluasioissa.

Hevosenpito muuttuu ja kaupungistuu -tiedote tilaisuudesta.

Päivän **luentomateriaalit** ovat Hippoliksen kotisivuilla.

Ympäristöministeriön kansliapäällikkö Hannele Pokka (vas.) korosti, että maankäytön ja rakentamisen sekä ympäristösuojelun säädösten tulee olla maanomistajalle kohtuullisia.
Kuva: Kirsi Haapamatti

Päijät-Hämeessä tehtiin yhteistyötä Jokimaan raviradan ja Orimattilan kaupungin kanssa. Projektipäällikkö Anne Laitinen osallistui Lahden Jokimaan raviradan alueen kehittämiseen tähtäävän Heppa-esiselvityshankkeen ohjausryhmään. Orimattilassa on Suomen ensimmäinen hevosyritysten keskittymä, ja kaupunki on halukas hyödyntämään alueelta saatavaa kuivikelantaa lämmön- ja energiantuotannossa.

Lannan energia-asiat olivat esillä koko hankealueella. LounaPlussan Yrittämisen ja asumisen -hankkeen vetäjä Mertsu Töttölä toimi koordinaattorina verkostossa, jossa olivat mukana Kirkkonummen, Orimattilan ja Forssan seudun toimijat lannan energiakäytön hyödyntämiseen liittyen.

3.3 TEEMA: HEVOSAVUSTEINEN TOIMINTA – VAIKUTTAVUUTTA TARVITAAN

Hankkeen toisena teemana oli hevoset osana hyvinvointipalveluja. Hanke järjesti Hyvinvointia hevosesta -seminaarin Helsingissä 13.11.2013. Seminaarin avannut tuolloinen sosiaali- ja terveysministeri Paula Risikko peräänkuulutti lisää tutkimustietoa hevosavusteisen toiminnan uskottavuuden pohjaksi. Hän myös kannusti tarjoamaan entistäkin monipuolisempia palveluita. Päivän aikana kuultiin tietoa

Hevosavusteisen toiminnan vaikuttavuus esiin
- Sosiaali- ja terveysministeri Risikko peräänkuuluttaa tutkimustietoa -tiedote seminaarista ja seminaarin materiaalit.

KTS.
LINKKIT

hevosavusteisesta toiminnasta, uusia avauksia ja verkostoiduttiin hevos- ja sosiaali- ja terveysväen kesken. Seminaariin osallistui noin 110 osallistujaa, joista ilahduttavan iso osa oli sote-alan toimijoita.

Seminaariin osallistui noin 110 osallistujaa, joista ilahduttavan iso osa oli sote-alan toimijoita.
Kuva: Anne Laitinen.

Seminaariin valmistui [Hyvinvointia hevosesta – Toimintamalleja hevosavusteisesta toiminnasta](#) -Youtube-video.

Videolla esitellään ratsastusterapiaa ja sosiaaalipedagogista hevostoimintaa. Video on vapaasti ladattavissa youtubessa ja sitä on käytetty hankkeen muissa tilaisuuksissa, ja se jää käytettäväksi myös hankkeen päättyttyä. Videota on katsottu vuoden aikana lähes 4 500 kertaa.

Hanke kutsui koolle hevosavusteisen toiminnan koulutus-, tutkimus-, järjestötoimijat sekä yrittäjiä toiminnan ajankohtaisasioiden ja kehittämisen pariin. Hevonen kuntouttajana -työryhmä kokoontui hankeaikana kaksi kertaa. Työryhmässä ovat mukana mm. keskeisimpien yhdistysten edustajat, koulutuksen-, tutkimuksen- ja yrittäjien edustajat. Työryhmä toimeksiantoi mm. hevosavusteisen toiminnan kehittämiskyselyn kesällä 2014. Seuraava verkostotapaaminen on sovittu Toiskan tilalle Koskenkorvaan maaliskuussa 2015, joten toiminta jatkuu hankkeen päättyttyä.

Hevosavusteisen toiminnan kehittämistä koskevaan kyselyyn saatiin 118 vastausta kesällä 2014 toteutetussa kyselyssä. Kyselyn tuloksia esiteltiin 14.-15.11.2014 Tukholmassa järjestetyssä Second Nordic Seminar on Equine Assisted Therapy -seminaarissa, jonne saatiin kutsu aiemmin opintomatkan yhteydessä. Professori Pauliina Raento luennoi otsikolla Structures and Challenges of Equine Assisted Therapy and Activities in Finland. Raento kuvaili hevosavusteisen toiminnan järjestökenttää

Suomessa sekä valotti kyselyn keskeisiä tuloksia. Projektihenkilökunta auttoi alustuksen valmistelussa, muilta osin kyselyn tulosten esittely Tukholmassa ei kuulunut hankkeen piiriin. Kysely ja sen tuloksen herättivät kansainvälisessä yleisössä sellaista myönteistä kiinnostusta, joka paransi myös Hippoliuksen piirissä tehtävän työn tunnettuutta Pohjoismaissa.

Kyselyyn vastanneista 96 % oli naisia ja 80 % iältään 35–55 vuotta. Suurimmalla osalla taustalla oli sosiaali- ja terveysalan koulutus. Vastaajien ammatillinen täydennyskoulutus oli 42 % sosiaalipedagoginen hevostoiminta, 30 % vammaisratsastuksen ohjaaja ja 23 % ratsastusterapia. Lakisääteisen kuntoutusta toteutti 30 % vastaajista.

Kyselyn mukaan hevosavusteisen toiminnan kehittämiseksi tarvitaan tutkimustietoa ja alan tunnettuuden lisäämistä, yhteistyötä sekä alan sisällä että palvelun ostajien ja viranomaisten suuntaan, selkeyttä toiminnan rakenteisiin, laatustandardeja ja lisäkoulutusta. Vastaajista 89 % katsoi valtakunnallisen toiminnan melko tai erittäin tärkeäksi tavaksi edistää kehittämistoimia.

Kyselyä on hyödynnetty ja tullaan hyödyntämään monin eri tavoin. Suomen Kuntoutussäätiön julkaisema Kuntoutus-lehti julkaisee laajan kirjoituksen kyselyn tuloksista vuoden 2015 kuluessa. Tuloksia esiteltiin muun muassa suomenhevosseminaarissa Uusi hevosalous -teemassa 25.1.2014 ja Suomen Ratsastusterapeutit ovat tilanneet kyselystä luennon kevätkokoukseensa Helsingissä 7.3.2015. Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksella on valmistumassa kandidaatin tutkielma sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta sosiaalisen kuntoutuksen muotona vastauksiin pohjautuen. Yhteistyötä on tehty aiheen tiimoilta tiiviisti myös Suomen Ratsastajainliiton, Hevosopiston, Sosiaalipedagogisen hevostoiminta -yhdistyksen, Suomen Ratsastusterapeutit ry:n sekä Pauliina Raennon Hevonen Suomessa -projektin (rahoittaja Koneen Säätiö) kanssa. Hanke siis laajensi yhteistyötä ja verkostoa tulevaisuuden työtä tukevalla tavalla.

Hevonen kuntouttajana -työryhmä koolla 3.2.2014 HAMK Mustialassa Tammelassa.

Hanke osallistui sosiaalialan asiantuntijapäiville Helsingin Wanhassa Satamassa 12. – 13.3.2014. Sosiaalialan asiantuntijapäivät oli suunnattu sote-alan ammattilaisille ja lisäksi siellä tavoitettiin paljon julkis- ja kunta-alan toimijoita. Standilla jaettiin tietoa hevosavusteisesta toiminnasta, sen vaikuttavuudesta ja Hevoset ja yhteiskunta -hankkeesta.

Hyvinvoinnin lisääminen hevosen avustuksella on yksi moninaistuvan ja muuttuvan hevosotalouden ja sen toimintaympäristön trendejä. Hankkeen aikana yllätyimme, kuinka intohimoisesti aiheeseen on tartuttu. Erityisesti hevosten käyttö vanhusten toimintakyvyn ylläpidossa muistisairaiden kohdalla on vakuuttanut, myös sotealan henkilöitä, joille aihe on ollut aikaisemmin tuntematon.

Alasta kerrottaessa emme ehkä vieläkään osaa pukea tarpeeksi hyvin sanoiksi, kuinka laajoja sosiaalisia vaikutuksia hevosalalla on elinkeinon taloudellisen vaikuttavuuden lisäksi.

3.4 KOOTTUA TIETOA HEVOSALASTA PÄÄTÖKSENTEON TUEKSI: HEVOSET JA KUNTA – RAJAPINTOJA -KIRJA

Jo hankkeen suunnitteluvaiheessa yhdeksi isoimmaksi toimenpiteeksi asetettiin työnimellä Hevoset ja kunta -kirjan toteutus ja julkaisu. Kirjan esikuva oli Ruotsissa vuonna 2008 julkaistu Hästen i kommunen – betyder mer än du tror -kirja, jonka julkaisija oli Hästnäringens Nationella Stiftelse.

Kirjasta haluttiin Ruotsin esikuvaa laajempi ja käytännönläheisempi. Kirjan kohde-ryhmäksi määriteltiin erityisesti kuntasektori, jolle haluttiin tarjota tietoa alasta päätöksenteon tueksi niin virkamiehille kuin luottamushenkilöille. Kirjan sisällön tuottaminen kilpailutettiin.

Valittu asiantuntijaryhmä oli:

- Equalist / Minna Martin-Päivä
- HAMK / Sirpa Pussinen ja Terhi Thuneberg
- Hevosopisto / Seppo Hyypä ja Päivi Laine
- ProAgria Oulu / Heini Iinatti
- MTT / Marianne Myllymäki, Markku Saastamoinen ja Susanna Särkijärvi

Lisäksi osaltaan sisällöstä ja toimittamisesta vastasivat projektihenkilökunnasta Anne Laitinen ja Sanna Mäki-Tuuri. Ratsastusterapia -kirjan aiemmin kirjoittanut Sanna Mattila-Rautiainen vastasi ratsastusterapiaosiosta. Kirjan editoinnista huolehti Tuula Pihkala ja taitosta Kiekuva Designin Paula Numminen. Esipuheen kirjoitti silloinen liikenne- ja kuntaministeri Henna Virkkunen.

Työryhmä aloitti työnsä helmikuussa 2013 ja ensimmäiset tekstiversiot olivat valmiit samana kesänä. Kirjaprosessi ei ollut kuitenkaan näin helppo. Kirja valmistui syyskuussa 2014. Vaikka kirja valmistui vasta hankkeen loppuvaiheessa, olemme vakuuttuneita, että kirja olisi ollut paljon kevyempi versio jos se olisi valmistunut alkuperäisessä aikataulussa, eikä sisältäisi matkalla saatuja kokemuksia, caseja ja oivalluksia kertoa asioista, kuten nyt on kerrottu.

Alkuperäinen suunnitelma oli postittaa kirja jokaiseen hankealueen kuntaan. Ohjausryhmässä käyty keskustelu siitä, jääkö kirja virkamiehillä vain kaapin perälle, herätti pohtimaan jalkautusta ja keskustelusta syntyi oivallus haastaa hevosväki itse viemään kirjaa omaan kuntaansa, kertomaan alueen hevostaloudesta, tekemään kasvot tutuiksi ja käynnistämään yhteistyötä ja ennakkoivaa vuoropuhelua. Kirja oli väline keskusteluyhteyden luomiseen.

Hevoset ja kunta – rajapintoja -kirjaan on pyritty kokoamaan tietoa hevosalaista helppolukuisen ja mielenkiintoa herättävään muotoon. Kirjan 128 sivua tarjoaa myös uudenlaisen näkökulman hevosalaan ja sen sidosryhmätoimintaan, pyrkimällä samalla huomioimaan kuntasektorin tiedon tarpeet.

Kirja sisältää 10 osiota. Kirjaan voi tutustua osa-alueittain tai koko teokseen. Jokaisen osion loppuun on koottu Mitä kunta voi tehdä? -yhteenvedo. Kirja on ladattavissa myös sähköisesti osoitteessa www.hippolis.fi/hevosetjakunta. Kirjaa painettiin yhteensä 5300 kpl. HevosAgro II- ja Hevosvoimaa-hankkeet sekä Hippolis hankkivat kirjaa käyttöönsä omakustannehintaan suoraan painosta.

Kirja on saanut kentältä positiivisen vastaanoton, mistä kuulu suuri kiitos kaikille työssä mukana olleille. Asiantuntijatyöryhmän, taittaja Paula Nummisen ja editoija Tuula Pihkalan lisäksi kymmenet henkilöt auttoivat pyyteettä niin valokuvien löytämisessä, esimerkkitapausten selvittämisessä kuin tiedon tarkistamisessa.

Hevosala yhteisellä asialla – haaste jalkautustalkoisiin

Hankkeen ohjausryhmän sparraamana syntyi siis idea, että kirjaa ei vain postitettaisi kuntien virkamiehille, vaan tavoitteena oli saada hevosihmiset itse viemään tietoa alasta kuntiin. Tilaisuuksien toivottiin olevan hyvin erilaisia, oli se sitten kunnan virka- tai luottamushenkilöiden tapaaminen, puheenvuoro kunnanvaltuuston kokouksessa, tilaisuus tallilla, kuntraravit tai seminaari. Pääasia on, että porukka, joka viestiä vei, edusti alueen hevostoimintaa ja toi esille oman alueen asioita – ja yleistä tietoa hevosalasta.

Haaste julkaistiin 5.2.2014 ennakkotiedotteessa ”Kunnille tulossa hevostietopaketti kirjan muodossa, hevosväkeä tarvitaan viestinviejiksi” ja 7.7. ”Kuntien ja hevosalan vuoropuhelu tehostuu – Tule mukaan hevosviestin viejäksi” sekä 3.9.2014 ”Kuntien ja hevosalan vuoropuhelu tehostuu – Tule mukaan hevosviestin viejäksi”. Tiedotteet julkaistiin mm. hippolis.fi, ratsastus.fi ja hippos.fi ja jaettiin myös sosiaalisen median kautta.

Haasteeseen tartuttiin ilahduttavasti ja sähköisen ilmoittautumisen kautta tipahteli tietoja jalkauttajista tasaiseen tahtiin. Lisäksi osalle vinkattiin tilaisuuden järjestämisestä. Hevosalan kehittämishankkeiden parissa työskentelevät ottivat kirjan jalkautuksen sydämenasiakseen. Viestiä hevosalasta ja yhteistyön avauksia onkin tehty esimerkiksi muun muassa HevosAgro-hankkeen / Heidi linatti toimesta Pohjois-Pohjanmaalla Oulun seudulla, Hevosvoimaa-hankkeessa / Hanna Kaihlajärvi Keski-Suomessa (kiitokset kuuluvat myös Paula Jakoselle ja Sari Piiraiselle), Hevoosella vaan -hankkeessa / Nanne Korpivaara Etelä-Pohjanmaalla ja RAVIA-kehittämishankkeessa / Airi Hakala Keski-Pohjanmaalla.

Hankealueella kirjan jalkautuksesta osittain vastasivat ostopalveluna kilpailutuksella valitut Equalist / Minna Martin-Päivä ja Niina Okkonen. Projektihenkilökunta konttoi kaikki jalkauttajat, lähetti lisätietoja sähköpostitse sekä postitti kirjapaketit.

Kuntatapaamisten tueksi julkaistiin taustamateriaalia, jotka olivat ladattavissa www.hippolis.fi/kirja -sivulla. Taustamateriaalina olivat mm. tiedote- ja kutsupohja muokattavaksi omaan tilaisuuteen sopivaksi, Hevostalous Suomessa -PP-esitys, Hevosvoimainen Häme ja Uusimaa -esitteet sekä Youtube-videot: Mahdollisuuksien hevonen ja Hyvinvointia hevosesta – Malleja hevosavusteisesta toiminnasta.

3.5 KUNTAKIRJAN JALKAUTUSKIERTUE – TIETOA, VUOROPUHELUA, KEHITTÄMISIDEOITA JA YHTEISTYÖTÄ

Kuntakirjan jalkautuskiertueella keskiössä olivat koottu tieto hevosalasta, paikalliset hevostoimijat ja heidän toiveensa alueen kehittämiseksi sekä alan tarjoamat mahdollisuudet.

Hieman yllättäen useasta kunnasta kantautui viesti, että kirjaa toivottiin esiteltävän virka- ja luottamushenkilöille suunnatuissa tilaisuuksissa.

Forssan seudulla otettiin varaslähtö, kun kirjan jalkautuskiertueen ennakkoilaisuus järjestettiin 5.9.2014 Vetovoimaa hevosista -seminaarissa Ypäjällä. Paikalla oli arvokas joukko kansanedustaja Sirkka-Liisa Anttilan johdolla ja keskusteluja alueen hevostalouden kehittämiseksi olivat vauhdittamassa mm. Hämeen maakuntajohtaja Timo Reina, Forssan Seudun kehittämiskeskuksen johtaja Pauli Salminen, edustajat jokaisesta Forssan seudun kunnasta sekä hevosalan edustajat Hevosopiston toimitusjohtaja Petri Mellerin ja Pilvenmäen raviradan Jari Isometsän johdolla. Tilaisuudessa käytiin vilkasta ja rentoa keskustelua alueen hevosvoimaisuuden kehittämisestä.

Kuntakirjan virallinen julkaisutilaisuus oli Vihdissä 4. syyskuuta. Tilaisuuteen kutsuttiin myös kansanedustajat, ministeriöiden virkamiehiä ja sidosryhmien, mm. eläinsuojelujärjestöjen, edustajia. Päivä toteutettiin tarjoamalla halukkaille linja-autokuljetus Helsingistä ja kiertämällä hevostalliyhteyksissä. Tilaisuus järjestettiin yhteistyössä Mahdollisuuksien hevonen -yhteistyöverkoston ja Vihdin kunnan kanssa. Tallikoh-

teiksi valikoituivat Marika Lahtisen luotsaama Vihdin Ratsutalli Vihdin Tervalammella sekä Tähkälän tila kirkonkylällä. Päivän lopuksi Vihdin kunta kutsui kirjan julkistamistilaisuuteen Kirkkoniemen koululle, jossa avaussanat lausui kunnanhallituksen varapuheenjohtaja Anu Rajajärvi. Päivän vaikuttavin hetki oli, kun Jorma Koivusalo kertoi omaishoitajan roolissa puolisonsa Leilan ratsastusterapiakuntoutuksesta.

Kirja jalkautettiin kaikkiin hankealueen kuntiin. Tilaisuuksista kaikille avoimia oli viidennes, virka- tai luottamushenkilötapaamisia puolet ja kolmasosaan kunnista kirja postitettiin saatekirjeineen. Lista jalkautustilaisuuksista on liitteenä.

Kuten aiemmin on todettu, kirja jalkautettiin aktiivisten hevoshankevetäjien toimesta tehokkaasti Keski-Suomeen, Etelä-, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalle. Kirja on jalkautettu kaikkiaan 41 %:in Suomen kunnista joko tilaisuuksissa, tapahtumissa tai välittämällä viesti henkilökohtaisesti kuntaan.

Kirja toimitettiin laajalla jakelulla hevosalan sidosryhmiin. Sidosryhmien postituslistalla olivat mm. Ely-keskukset, AVI:t, maakuntien liitot, Leader-toimintaryhmät, ministeriöt, kansanedustajat, sairaanhoitopiirit, terveydenhuollonkuntayhtymät, Kuntaliitto, kirjastoja jne.

Näiden lisäksi kirjaa on jalkautettu useissa eri tilaisuuksissa, mm. Ratsastajainliiton aluejaostojen puheenjohtajien tapaamisessa lokakuussa ja Hevosjalostusliittojen Liittoparlamentissa syyskuussa.

Ratsastusterapia on ratsastusterapeutin ja hevosen yhdessä toteuttamaa yksilöllistä, suunnitelmallista ja tavoitteellista kokonaisvaltaista kuntoutusta. Kuva Tähkälän tilalta Vihdistä 9.9.2014 kuntakirjan julkaisupäivänä. Kuva: Anne Laitinen

Pohdintoja jalkautuskiertueesta

Olimme ajatelleet, että yksi yleisimmistä tilaisuuksista olisi kertoa hevosalasta kunnan valtuustojen kokouksessa. Tämä toteutui vain yhdessä kunnassa hankealueen ulkopuolella. Kuntien linja ajankäytöstä oli tiukka. Myös kuvitelma, että olisimme saaneet kunnan virkamiehiä liikahtamaan tallilla järjestettäviin tilaisuuksiin osoit-tautui vääräksi kuntien tiukkojen resurssien vuoksi. Jalkauttajien piti mennä sinne, missä kuntien työntekijät olivat, kuntiin. Kunnat toivoivat odotettua enemmän ti-laisuuksia virkamiehille. Hankkeessa oli kunnioitettava tätä toivetta. Vain yksi kun-ta, Uudellamaalla, suhtautui negatiivisesti hevestalouteen, eikä halunnut sitä esitel-tävän kunnassa. Kokonaisuudessaan suhtautuminen oli kiinnostunut ja positiivinen. Ala sai kiitosta helppossa muodossa kerrotusta tiedosta.

Jalkautuskiertueen aikana opittiin koko ajan uutta. Suunniteltu kirjamäärä noin kym-menen kirjaa jokaiseen kuntaan, oli auttamattomasti liian vähän, vaikkakin kirja oli saatavilla myös nettiversiona. Nettiversiota ei koettu yhtä mieluisaksi kuin painettua kirjaa. Kirja meni osassa kunnissa kohdennetusti jollekin osastolle, useimmiten tek-niselle osastolle ja/tai lautakunnalle. Hyväksi malliksi koettiin jakaa kirja myös jokai-sen valtuustoryhmän joko puheenjohtajalle tai ryhmän keskuudestaan valitsemal-le henkilölle.

Yleisesti ottaen hevoset nähtiin kunnissa vain ympäristötoimea ja rakennusvalvon-taa koskevana asiana. Usein nostettiin esiin ongelmaksi hevosella liikkuminen. He-voset osana sosiaali- ja terveyspalveluja sekä niiden merkitys esim. syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä oli ”tiedostamaton” asia. Hevoset ovat itsestään selvä osa kun-nan elämää, mutta sen vaikutukset ja merkitykset tunnetaan vielä huonosti. Harvas-sa kunnassa oli mukana sosiaali- ja terveyspuolen, sivistys- ja liikuntatoimen, mark-kinoinnin tai elinkeinojen edustajia, vaikka hevosilla on vahva kytkös joka sektorille. Poikkeuksiakin toki oli, ja esim. Sipoossa jalkautuksen näkökulmana oli erityisesti hevoset osana hyvinvointipalveluita.

Kuntasektori on kuntakohtaisestikin niin laaja, että jalkautustilaisuuksien kautta on tavoitettu vain murto-osa kuntaväestä. Positiivista oli, että julkaistujen tiedottei-den jälkeen kunnista on otettu oma-aloitteisesti yhteyttä hankkeeseen ja tilattu kir-jaa omaan kuntaan vietäväksi. Osaan kunnista kirja on mennyt useampaakin kaut-ta ja esim. Tuusula järjesti hevosalueiden kaavoitusta käsittelevän seminaarin 22.10. ja osallistui paikallisen hevosseuran kutsumana Vermossa järjestettyihin kuntaravei-hin 12.11.

Kirjan jalkauttajilta saatu palaute kiteytyi Keski-Suomessa jalkautusta tehneen Han-na Kaihlajärven mietteeseen:

”Tietoiskulle oli selvästi tarvetta ja se koettiin positiivisena asiana kunnissa. He-vostalouden kasvu sekä harrastajien määrän lisääntyminen on huomattu kun-nissa, ja tietoiskun myötä päättäjät ja virkamiehet saivat lisää tietoutta hevos-taloudesta mikä koettiin hyvänä asiana heidän työtään ajatellen. Myös Hevoset ja Kunta – rajapintoja -kirja otettiin vastaan tarpeellisenä työkaluna. Mukana toteutuksessa olleiden paikallisten hevosyrittäjien sekä hevosystäväisneurojen puheenvuorot olivat tärkeitä ja keskustelua syntyi jokaisessa kunnassa.”

Summa summarum: vaikka suunnitellut tilaisuudet muuttivat muotoaan, vietiin tietoa hevosetaloudesta eri muodoissa kaikkiin hankealueen kuntiin (näistä 73 % tilaisuuksina tai tapaamisina) ja kaikkiaan 41 %:iin Suomen kaikista kunnista. Vuoropuhelu kuntasektorin ja hevosväen välillä toteutui hankesuunnitelmassa ajateltua kirjan postittamista huomattavasti paremmin. Tämä on silti vasta yksi avaus tiiviimpään ennakoivaan vuoropuheluun.

8 ★ Hevosurheilu

KESKUSTELU

Lähetä kirjoituksesi: hevosurheilu@hevosurheilu.fi, Tulkinkuja 3, 02650

PÄÄKIRJOITUS 12. 9. 2014

Tarpeellista tarpeellisempi

Tällä viikolla julkaistu ”Hevonen ja kunta –rajapintoja” (Hippolis 2014) on järkeä työkalu paikallistason ja maakuntatason päätöksentekijöiden ymmärryksen lisäämiseen. Kirjan sisältö on niin laaja perusesitys hevosetalouden ja hevosaharrastusten kirjosta, että siihen tutustuminen on hyväksi kaikille hevosalan ammattilaisille, opiskelijoille ja harrastajille.

Anne Laitisen ja **Sanna Mäki-Tuurin** toimittaman teoksen kirjoittajakaarti on laaja ja asiantunteva. Asiantuntemus ei ole kuitenkaan kääntynyt teoksen tarkoitusta vastaan. Kirjoittajat ovat osanneet osoittaa tekstinsä hevosetalouteen ja lajeihin perehtymättömille ihmisille. Tässä on yksi kirjan suurista ansioista. Kerrovan tekstin lisäksi kirja sisältää paljon tiivistettyä tietoa alan tunnusluvuista ja vaikutuksista.

Suomalaiselle mielenlaadulle niin ominaisen mielenpahoittamisen ja syytelyn sijaan teos tarjoaa päättäjille innostavia ja onnistuneita esimerkkejä eri puolilta Suomea. Ensimmäistä kertaa hevosen käyttö sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä matkailussa esitellään tasavertaisena toimintana hevosen urheilukäytön rinnalla. Tämä antaa henkistä tартtumapintaa hevosen yhteiskunnalliseen rooliin huomattavan laajalle lukijakunnalle. Hevosalan helmasynti, ”ymmärtäkää ja arvostakaa meitä, mutta vain meidän oikeaksi katsomallamme tavalla”, loistaa poissaolollaan.

Teos on myös mitä erinomaisin opas syvemmälle tietoon. Kymmenen eri kirjoittajan työstimien laajojen artikkelien yhteyteen on koottu kattavat lähde- luettelot, jotka toimivat myös hyvinä luvuvinkkeinä. Ruotsissa vuonna 2008 julkaistu Hästen i kommunen – betyder mer än du tror (Hevonen merkitsee kunnassa enemmän kuin uskotkaan) on ollut kirjoittajille kelpo innoittaja.

Hevosväelle teos on mainio syyke järjestää päättäjätapaamisia omassa kunnassaan. Eri hevosalan toimijoiden yhteistyössä järjestämiä poliitikoille, virkamiehille ja paikallisille medioille kohdistettuja tilaisuuksia tarvitaan hevosalan tulevaisuuden turvaamiseksi. Olemme klassisen **John F. Kennedy** siteerauksen äärellä, nyt on aika miettiä mitä itse kukin meistä voi tehdä hevosalan hyväksi.

Näyttävän oloisesta kirjasta on otettu 3300 kappaaleen painos. Teos on ollut kuluvalle viikolla esittelyssä ja jakelussa Suomen tärkeimmässä kunta-alan tapahtumassa Kuntamarkkinoilla. Teosta oman kuntansa päättäjille kaipaava voi ottaa yhteyttä Hippoliseen.

Jokainen tiedosta kiinnostunut pääsee sisältöön käsi- ki myös verkon kautta. Hevoset ja kunta –rajapintoja teos löytyy verkosta osoitteesta www.hippolis.fi/hevosetjakunta. Hippolisen verkkosivuilta löytyy myös alaa koskevia videoita ja muuta tietoa.

Jussi Lähde
päätoimittaja
jussi.lahde@hevosurheilu.fi

Yksi parhaista kiitoksista tekijöille oli Hevosurheilu-lehden päätoimittaja Jussi Lähden pääkirjoitus 12.9.2014 ilmestyneessä lehdessä.

3.6 ALUEELLISET HEVOSTOIMIKUNNAT – SUUNNITELUSSA MUODOSSA AIKAANSA EDELLÄ?

Hankkeen yhtenä tavoitteena oli koota laajasta hevos- ja sidosryhmätoimijaverkosta maakunnalliset hevostaloustoimikunnat sekä Hämeeseen että Uudellemaalle. Taus-talla oli myös hevosalan Etelä-Suomen hevostoimijatapaamiset. Hevosalan näkymiä -tilaisuuudet toimivat pohjatyönä suunnittelussa, samoin Hästnärings Nationella Stiftelsenin Ruotsissa järjestämät alueelliset Regionala samverkan -hevostalousfoorumit. Tavoitteena oli koota laaja joukko hevostalouden edustajia ja sidosryhmätoi-mijoita (mm. sotepalvelujen, yhdyskuntasuunnittelun, ympäristön- ja hevoselinkei-non edustajat) kehittämään alaa ns. pyöreän pöydän keskustelujen kautta ja tätä kautta kirjoittaa alueelliset hevostalousohjelmat hankealueelle.

Hankkeen edetessä kävi selväksi, että suunniteltu malli ei tule toimimaan käytännös-sä, vaan käsiteltävien aiheiden tulee olla riittävän konkreettisia mukana oleville ta-hoille, jotta toimintaan lähdetään mukaan. Projektihenkilöstö tuntui ajoittain ajautu-neen aiheen kanssa umpikujaan, koska mallia asian eteenpäin viemiseksi ei tuntunut löytyvän. Alueellinen yhteistyö koetaan äärimmäisen tärkeäksi ja hevosalan toimi-joiden on alan toimintaedellytysten turvaamiseksi herättävä tarkastelemaan ja teke-mään myös alueellista edunvalvontatyötä aiempaa järjestelmällisemmin.

Toimikuntien osalta päätettiin jatkaa pääosin hevosalan edustajista koostuvilla ko-koonpanoilla sekä Hämeessä että Uudellamaalla. Kyseisten toimikuntien tulee kes-kittyä hevosalan osalta keskeisiin tehtäviin, joita ovat

1. seurata ja kommentoida maakunnallisia kaavoituksia ja -ohjelmia hevostalou-den näkökulmasta,
2. seurata ja kommentoida alueella olevien kuntien rakennus- ja ympäristö- yms. säädöksiä sekä
3. tehdä hevosalaa tutuksi alueella tietoa välittämällä.

Tehtäviä muokataan työn edetessä, mutta näillä päätettiin lähteä liikkeelle. Toimi-kunnan roolia ja tehtäviä tarkennetaan tarvittaessa. Toimikuntien konkreettisia teh-täviä on esimerkiksi kommentoida kuntakohtaisia rakennusmääräyksiä. Hankkeen aikana tuotiin joillekin paikallisille hevosseuroille tiedoksi oman kunnan kommenteil-la olevan rakennusjärjestykset. Seurat eivät pääsääntöisesti nähneet miksi heidän olisi pitänyt kommentoida määräyksiä, eivätkä tietojemme mukaan kommentoineet luonnoksia. Tilanteen toivoisi muuttuvan lähitulevaisuudessa ja jokaisen paikallisen hevostoimijan tulisi tiedostaa toimintaympäristön muutosten vaikutukset alan ke-hittymiseen ja myös oma vastuunsa alalla.

Yhtäaikaaisesti erillisenä kehittämistoimena alueyhteistyöhön liittyen on etenemäs-sä Suomen Hippoksen hevosjalostusliittojen kehittämisprojekti, jossa muun muas-sa kannustetaan liittoja aktiivisempaan alueyhteistyöhön ja edunvalvontaan. Liitot

ovat yksi tärkeimmistä aluetoimijoista hevosalalla ja ne ovat luonnollisesti mukana myös Hämeen ja Uudenmaan hevostoimikunnissa. Alueyhteistyöhön liittyen hankehenkilökunta on tehnyt tiivistä yhteistyötä Suomen Hippoksen ja hevosjalostusliittojen edustajien kanssa.

Uudenmaan hevostoimikunta kokoontui hankkeen aikana kaksi kertaa ja Hämeen toimijat kerran. Molemmat toimikunnat jatkavat työskentelyään ja Hippolis jatkaa työn koordinointia.

HAMKin hevosagrobiopiskelijat tekivät Terhi Thunebergin johdolla selvityksen kuntien rakennusmääräys- ja ympäristöohjeistuksista Uudellamaalla toimikunnan pyynnöstä. Työssä käytettiin samoja tietoja kuin Tiina Kujalan Laureassa 2009 tehdyssä selvityksessä ”Hevostilojen ympäristöasioiden ohjeistus kunnissa -tilannekatsaus ProAgria Uusimaan alueella”.

Uudenmaan 26 kunnasta viidellä (19 %) ei ollut mainintaa hevosista lainkaan ympäristö- tai rakentamismääräyksissä. (Hanko, Hyvinkää, Inkoo, Raasepori ja Kauniaiainen). Vuonna 2009 vastaavia kuntia oli 12, joten määritelmät hevosten pitoa koskien ovat lisääntyneet viimeisten vuosien aikana.

Uudenmaan kunnista 62 % määritteli tallirakennuksen etäisyyden naapurista/kiinteistön rajasta, joka oli useimmiten 50 m (vaihteli 20–50 m). Muutamissa kunnissa tämä oli vain suositus, ja muutama tarkastelee tapauskohtaisesti. 69 % kunnista määräsi vähimmäispinta-alan tontille, joka oli yleisimmin 2 ha (vaihteluväli 1–5 ha). 58 % rajoitti tarhan tai kentän etäisyyttä naapurista tavallisimmin 20–50 metriä. Kunnista 69 %:lla oli mainintoja lannan käsittelystä ja suojavyöhykkeistä ja 33 % ohjeisti laiduntamista.

Selvityksessä ei ollut tietoa määritysten uudistamisaikatauluista. Tiedonhaku oli ollut haasteellista, koska osassa kunnissa oli löydettävissä vanhentuneita ohjeita, eikä ohjeissa ollut aina edes päiväystä. Samassa yhteydessä valmistuivat vastaavat tiedot Päijät-Hämeen osalta. Opiskelijatyönä on tarkoitus selvittää koko Hämeen tiedot, jotka tullaan käsittelemään niiden mahdollisesti valmistuttua seuraavassa Hämeen toimikuntatapaamisessa maaliskuussa 2015.

Vaikka toimikunnat eivät toteutuneet suunnitellussa muodossa, eikä hankkeen aikana tehty maakunnallisia hevosalousohjelmia, on asioita silti edennyt. Hevostoimijoista koostuvat toimikunnat jatkavat hankkeen päätyttyäkin ja työtä kehitetään edelleen. Myös esimerkiksi hevosavusteisen toiminnan kehittäminen oli suunniteltu osaksi yhtä toimikuntakokoonpanoa, ja mukaan ajateltiin saatavan sairaanhoitopiirit, terveydenhuollon kuntayhtymät jne. ”Hyvinvointia hevosesta” on ollut toinen hankkeen pääteemoista ja se on ollut esillä läpi koko hankkeen. Hevosavusteiseen toimintaan liittyen on etenemässä useita kehittämistoimia, muun muassa Suomen Ratsastajainliitto selvittää erillisen talliluokituksen käyttöönottoa hevosavusteisille toimijoille. Hankkeen henkilökunta on osallistunut aktiivisesti yhteistyöhön eri foorumeissa.

Alueyhteistyö ja -edunvalvonta ovat edelleen yksi tärkeimmistä asioista kehittää aluetasolla. Siuntion Pro Hevonen ry kaltaisia paikallisia yhdistyksiä tarvitaan tekemään työtä paikallistasolla.

TOTEUTUNEET HEVOSTOIMIKUNNAT

UUDENMAAN HEVOSTOIMIKUNNAN KOKOONPANO

Nylands läns Hästavelsförbund
Uudenmaanlänin Hevosenomistajat ry
Etelä-Suomen Ratsastusjaosto
Vermo
ProAgria Etelä-Suomi
Siuntion ProHevonen
MTK Uusimaa
HAMK
Alueelliset hevosalan kehittämishankkeet
Helsingin yliopisto
Luonnonvarakeskus
ELY-keskus

HÄMEEN HEVOSTOIMIKUNNAN KOKOONPANO

Etelä-Suomen hevosjalostusliitto
HAMK
Heppa-hanke, Jokimaa
Hevosopisto
Hippolis
Hämeen Hevosenomistajien yhdistys
Hämeen Hevosjalostusliitto
Jokimaan ravirata
Koulutuskeskus Salpaus
Luonnonvarakeskus, Hevostutkimus
MTK Häme
Pilvenmäen ravirata
ProAgria Etelä-Suomi
Suomen Hevosenomistajien Keskusliitto
Suomen Ratsastajainliiton Hämeen aluejaosto

HEVOSTOIMIKUNTIEN TEHTÄVÄT

1. Seuraa ja kommentoi maakunnallista kaavoitusta ja kehittämishankkeita Uudenmaan hevosalan näkökulmasta.
2. Kommentoi kuntakohtaisia rakennus- tai muita määräyksiä.
3. Tekee hevosalaa tutuksi alueen tärkeimpien sidosryhmätoimijoiden keskuudessa.

Toimikunnan roolia ja tehtäviä tarkennetaan tarvittaessa. Työn koordinoinnista vastaa Hippolis.

3.7 HEVOSALA MUKANA KUNTAMARKKINOILLA 2013 – 2014 – MITÄ TEKEMISTÄ HEVOSILLA ON KUNTAMARKKINOILLA?

Hankkeen yhdeksi uudeksi avaukseksi suunniteltiin näkymistä vuosittaisilla kuntamarkkinoilla Helsingissä. Kuntamarkkinat ovat kuntasektorin suurin vuosittainen tapahtuma, joka kokoaa noin 7 000 vaikuttajaa, päättäjää ja toimi- ja luottamushenkilöä vuosittain kahden päivän tapahtumaan kuntatalolle Helsingin Kallioon. Hevosala ei aiemmin ole ollut mukana tapahtumassa.

Ypäjän kunta toivoi yhteistä näkyvyyttä tapahtumassa ja hanke päätti toteuttaa mukana olon yhteistyössä hevospitäjänä profiloituneen Ypäjän kanssa. Projektihenkilöstön lisäksi apujoukkoina olivat Ypäjän kunnanjohtaja Vesa Ketola, Forssan Seudun Hyvinvointikuntayhtymän perhepalveluiden päällikkö Margit Rajahalme ja Hippoliksens avustaja Sirpa Korhonen.

Kiinnostus Kuntamarkkinoilla hevostaloutta kohtaan ja esitettyjen kysymysten määrä yllättivät täysin – standin henkilökunta oli pyöryksessä koko messujen ajan ja vastaili mitä moninaisimpiin kysymyksiin hevosalista liittyen mm. maankäyttöön, rakentamiseen, ympäristöasioihin, lantahuoltoon, hevosavusteiseen toimintaan ja hevostalouteen elinkeinona. Syksyllä 2014 oli ilo jakaa koottua tietoa hevosalista Hevoset ja kunta – rajapintoja -kirjan muodossa kuntaväelle. Kuntamarkkinoilla tavoitettiin hyvin kuntasektorin luottamus- ja virkamiehiä sekä muita julkishallinnon ja sosiaali- ja terveysalan toimijoita. Messuilta saatiin arvokkaita kontakteja ja tietoja hankkeen toteuttamiseen.

”Mitä ihmettä hevoset tekevät Kuntamarkkinoilla?” messuorganisaation markkinointihenkilö oli todennut ensimmäisen yhteydenottomme jälkeen. Niinpä. Tämä kuvaa hyvin hämmennystä, kun hevoselinkeino on esillä uusissa ympyröissä – ja lopulta yhteistä löytyy lähes kaikista osa-alueista.

Liikenne- ja kuntaministeri Paula Risikko iloitsi Hevoset ja kunta -kirjasta ja suosittelee, että jokaisen virkamies ja päättävä lukisi sen. Menossa mukana Ypäjän kunnanjohtaja Vesa Ketola, Hippoliksens Anne Laitinen ja Sanna Mäki-Tuuri. Kuva: Sirpa Korhonen

Hevoset ja yhteiskunta -hankkeen ammattimatka tehtiin Ruotsiin 27.2.-2.3.2014. Matkan näkökulmana oli hevosalan yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja hevos- ja kuntasektorin yhteistyö käytännöntasolla sekä hevonen osana hyvinvointipalveluja. Matkalle osallistui 27 henkilöä. Matka kilpailutettiin ja matkan järjestäjäksi valittiin Matkatoimisto MatkaVekka Oy. Projektihenkilökunta laati matkasuunnitelman ja kontaktoi kohteiden yhteyshenkilöt. Oppaana toimi Hillevi Kindt. Matkaraportissa projektihenkilökuntaa auttoivat Sirpa Korhonen ja Pauliina Raento ja valokuvia antoi käyttöön Heini Linatti.

Matkalaiset ryhmäkuvassa Göteborgissa. Kuva: Anne Laitinen

Kuvia matkasta löytyy [Hippoliksen Facebook](#) -sivulta.

Seuraavassa listauksessa on kuvattu matkakohteet ja esittelijät lyhyesti. Matkaraportti on luettavissa kokonaisuudessaan www.hippolis.fi -sivuilla tai [tämän linkin](#) kautta.

27.2.2014 Matka alkaa: Julmyra – Strömsholm

Julmyra Horse Center, Heby (toimitusjohtaja Geir Pedersen)

Hebyn kunta (elinkeinojohtaja Helen Lundell ja kunnanjohtaja Peter Lund)

Ersta Sköndal Högskola, Tukholma (professori Gunilla Silfverberg ja tutkija, filosofian tohtori Henrik Lerner)

Strömsholm, Hallstahammar (opettaja Jennifer Alsing ja apulaisprofessori Karin Morgan)

28.2. 2014 Tutustuminen Skaran seutuun

Skara Hästland -projekti, Skara (projektivastaava Louise Albansson Broheden)

Skaran kunta (kunnanhallituksen puheenjohtaja Fredrik Nordström)

Green Tech Park, Skara (toimitusjohtaja Pascal Tschibanda)

Axevallan ravikoulu, Axevallan ravirata, Skara (Hippologi Jannike Almsgård)

Skaraortens Ryttarförening, Skälltorp (hallituksen jäsen Monica Andersson)

1.3. 2014 Göteborg Horse Show ja alustukset Göteborgissa

Hästnäringens Nationella Stiftelse (viestintäpäällikkö Anahita Arai)

Lerumin kunnan ratsastusreitistö / Ridvägsfrämjandet Lerum (Ridvägsfrämjandet-yhdistyksen puheenjohtaja Karin Blomberg ja sihteeri Therese Sanstedt)

2.3.2014 Göteborg Horse Show ja Eurohorse-messut

Viimeisenä matkapäivänä osallistujat seurasivat Göteborg Horse Showta ja tutustui-
vat pohjoismaiden suurimpiin hevosaiheisiin Eurohorse-messuihin.

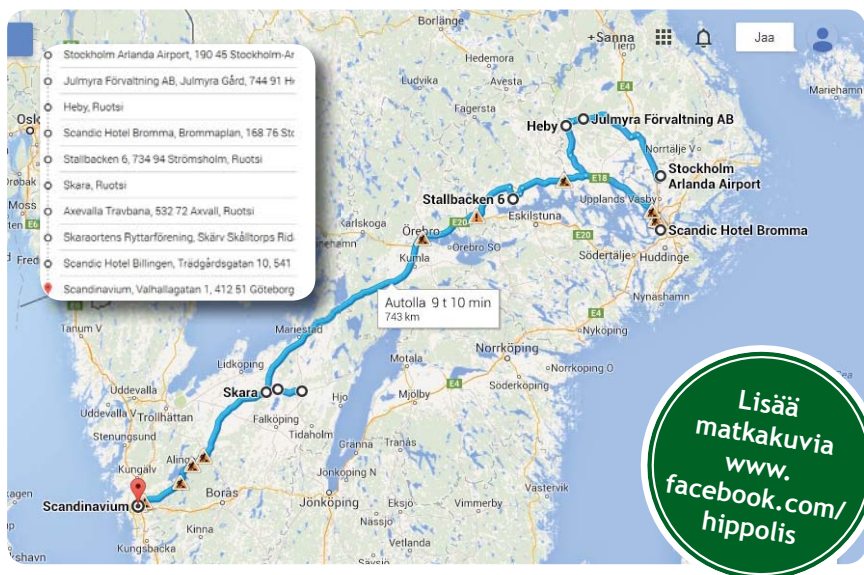
Yllättävää oli se, kuinka hyvin matkan perinteisestä poikkeava näkökulma hevosta-
louden yhdyskuntarakenteisiin, hevosavusteiseen toimintaan ja kuntayhteistyöhön
liittyen toimi. Lähes kaikilla matkalle osallistuneilla oli kosketuspintaa ja kokemus-
ta matkan pääteemoista ja/tai kuntayhteistyöstä esimerkiksi luottamushenkilönä
toimimisen, oman ammatillisen osaamisen, talliyrittämisen tai yhdistystoiminnan
kautta. Tämä herätti vilkasta kokemusten vaihtoa, verkostoitumista ja pohdintaa
toiminnan kehittämiseksi Suomessa. Ennakoon oli arvoitus, kuinka hyvin yhteis-
kunnallisen ja kuntayhteistyöhön näkökulmat tulevat esille kohteissa. Huoli oli turha
– valitut teemat olivat vahvasti esillä kaikissa vierailukohteissa.

Matka sai osallistujilta kokonaisarvosanaksi 4,5 (asteikolla 1–5; 1= erittäin huono,
5=erittäin hyvä). Parhaiten onnistui matkan ohjelma kokonaisuudessaan (4,8) ja en-
nakkotiedotus ja -järjestelyt (4,8). Eniten parannettavaa jäi ruokailujen järjestämi-
sessä matkalla (3,8). Mielenkiintoisimmiksi kohteiksi koettiin Julmyran hevoskylä ja
Skaran Hästlandin, Green Tech Parkin sekä Skaran kunnan esittely.

Palautetta matkasta:

” Kiinnostava, ajankohtainen ja monipuolinen ohjelma, kiva porukka ja toimivat järjestelyt.

” Parasta ja ehdottomasti erittäin hyvää oli, että erityisteemana oli kuntien ja hevosalan
yhteistyöhön tutustuminen.

Ruotsin opintomatkan reitti pääpiirteittäin.

Projektihenkilökunta osallistui Tanskassa **Kööpenhaminassa 25.-29.8.2014** järjestettyyn **European Federation of Animal Science (EAAP) -kongressiin**. Kongressin yhtenä teemana hevososiossa oli hevoset ja yhteiskunta, teeman puheenjohtajana toimi ohjausryhmänkin jäsen Markku Saastamoinen. Kongressi oli tilaisuus verkostoitua ja benchmarkata hankkeen kannalta hyviä käytäntöjä ja toimintamalleja sekä käydä vuoropuhelua kansainvälisten vaikuttajien kanssa.

Projektikoordinaattori Sanna Mäki-Tuuri luennoi kongressissa 25.8. otsikolla *Horses in the Society 2012-2014 -project in Finland*. Hän esitteli Suomen hevostalouden tunnusluvut sekä Hevoset ja yhteiskunta -hankkeen pääkohdat ja peilasi hankkeen toimintaa etenkin uuden hevostalouden näkökulmasta.

Hankkeelle teetettiin 200 kpl *Horses in Today's Society - case Finland* -esitettä. Sanna Mäki-Tuuri osallistui seminaariin 25.-26.8. ja Anne Laitinen 27.-28.8.2014.

Projektihenkilökunta sai matkalta tietoa ja peilattavaa kotimaiseen hevostalouteen. Suomalaisella kokemuksella voi olla annettavaa hevosalan yhteistyöhön ja lanta-asioihin laajemminkin. Urheilun suhteellinen merkitys on pienenemässä. Harrastuksen ja uuden hevostalouden sitä vastoin kasvussa. Eu-lainsäädäntö ja viranomaisten tulokinnat vaihtelevat maittain, ja tämä vaikuttaa elinkeinoon ja sen kannattavuuteen. Kööpenhaminan keskustassa hevosilla on edelleen näkyvä rooli edustuksellisisa ja matkailullisissa tehtävissä.

Strömsholman vanhan tallin purukäytävä.

Kuvat: Sirpa Korhonen ja Anne Laitinen

Strömsholman uusi aktiivipihatto.

Projektihenkilökunnasta Sanna ja Anne Green Tech Parkin toimitusjohtaja Pascal Tschibandan ja Skara Hästlånd -projektivastaavan Louise Albansson Broheden kanssa.

Varför satsa mer på hästsektorn utifrån ett kommunperspektiv?

- Landsbygdsutveckling
- Attraktionskraft
- Besöksnäring
- Inflyttning
- Arbetstillfällen
- Föreningsliv
- Folkhälsa
- Hästsektorn ger många möjligheter
- Näring, sport och livsstil

Skaran kunnan näkemys miksi kannattaa satsata hevostalouteen.

3.9 FORSSAN SEUTU SUUNNAN NÄYTTÄJÄNÄ

Forssan seudun toimenpiteiden ohjenuorana toimi Forssan seudun Hevosklusteri-ohjelman toimenpiteet, jotka olivat toimiva yritysyhteistyö, osaamisen lisääminen, markkinoinnin tukitoimet, yritystoiminnan kasvattaminen ja monipuolistaminen sekä infran ja ympäristön kehittäminen.

Hanke osallistui aktiivisesti aluekehittäjien ja hevosalan yhteistyöhön Forssan seudulla. Yhteistyö keskittyi etenkin hyvinvointialaan ja Hevosopiston alueen Siittolanmäen kampuksen toimijoiden sekä Pilvenmäen raviradan kanssa tehtävään yhteistyöhön. Forssan seudulla yhteistyö toimijoiden kanssa oli helppoa ja luontevaa, ja hevosalous osana alueen vetovoimaisuutta on tunnustettu. Kiitokset tästä kuuluvat myös Forssan Seudun kehittämiskeskukselle, alueen kunnille – erityisesti Ypäjälle, Forssan Seudun Hyvinvointikuntayhtymälle sekä muille aluetoimijoille LounaPlussan johdolla.

Anne Laitinen ja Margit Rajahalme allekirjoittamassa yhteistyösopimusta hankkeen ja FSHKY:n yhteistyöstä hevosalan toiminnan pilottikokeilusta.

Hanke osallistui Forte-hankkeen vetämään Forssan seudun hyvinvointialan neuvonantajatyöryhmään ja Forssan seudun hyvinvointitoimijoiden verkostotapaamiisiin. Hankkeen kautta tuotiin tietoa hevosavusteisesta toiminnasta. Projektipäällikkö Laitinen luennoi useammassa aluetilaisuudessa teemasta.

Hevoset ja yhteiskunta -paneelissa Jari Isometsä, Juha Lundström, Sirkka-Liisa Anttila, Timo Reina ja Petri Meller, juontajana Anne Laitinen.

Forssan seutu ylivoimainen hevosalalla

Lisäarvoa Kuninkaallisiin toi Osaa-miskeskus Hippoliuksen järjestämä seminaari "Vetovoimaa hevosista" perjantaina 5.9., jossa julkistettiin *Hevoset ja kunnat - rajapintoja* -kirja.

Nyt on ryhdyttävä sanoista tekoihin alueen markkinoinniseksi, linjasi kansanedustaja Sirkka-Liisa Anttila esitetyt Vetovoimaa hevosista -seminaarin päätteeksi.

Suoralla-lehti uutisoi 5.9. Vetovoimaa hevosista -seminaarista. Kuvakaappaus Suoralla-lehdestä.

Yhteistyössä Forssan Seudun Hyvinvointikuntayhtymän (FSHKY) kanssa toteutettiin pienimuotoinen kokeilu, jossa selvitettiin alueen toimijoiden yhteistyövalmiutta ja käytännön kokemuksia hevosen käytössä hyvinvointipalveluissa kohdennetulle lasten pienryhmälle. Käytännössä tämä tarkoitti viiden 4. – 6.-luokkalaisen pojan ryhmää, jonka koulupsykologi kokosi oppilashuollon asiakkaista, joilla oli eriasteisia tarkkaavaisuushäiriöitä. Hanke kilpailutti Forssan seudulla toimivat hevosavusteisen toiminnan palvelun tarjoajat. FSHKY:n vaatimuksena palvelun tuottajalta vaadittiin sosiaali- ja terveystieteiden koulutus. Kilpailutuksen kautta palvelun tarjoajaksi valikoitui Anun Arkki, joka tarjoaa sosiaalipedagogista hevostoimintaa Jokioisilla. Pienryhmätoiminta toteutettiin loka – joulukuussa 2014 ja saadut kokemukset olivat sen verran positiivisia, että FSHKY päätti ostaa palvelua hankkeen päättyttyäkin ja saman ryhmän toiminta jatkuu 2015 viidellä käyntikerralla. Hevosavusteinen toiminta jatkuu osana FSHKY:n oppilashuollon palvelupalettia jatkossa. Pilotin avulla onnistuttiin siis hyvin tuomaan toimintaa tutuksi ja jopa jatkumaan hankkeen jälkeen.

Kokeilusta saatiin arvokasta oppia hevosavusteisten toimijoiden, julkishallinnon hyvinvointitoimijan ja asiakkaiden yhteistyöstä. Sosiaali- tai terveydenhuoltoalan tutkinto on oletettavasti usein vaatimuksena tulevaisuuden kilpailutuksissa ja esimerkiksi Forssan seudulla vain murto-osalla alueen hevosavusteisesta palveluntarjoajasta se oli.

Koulupsykologi Satu Valkas FSHKY: ”Kokemukset sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta olivat positiivisia sekä toiminnan toteuttajalla, osallistuvilla lapsilla että lasten vanhemmilla. Vanhemmat kokivat, että mielekkään toiminnan ja hevosen läsnäolon yhdistäminen on tehokas keino saada lapset keskittymään ja rauhoittumaan tekemisen äärelle. Hevonen ikään kuin magneetin lailla imaisee lapsen lähelleen ja vaatii lapselta jatkuvaa läsnäoloa ja keskittymistä. Negatiivisena asiana lapset ja vanhemmat näkivät vain sen, että käyntikertoja oli liian vähän. Tutkimusjakson aikana kyselylomakkeissa oli ryhmätasolla nähtävissä selvää laskua raportoiduissa keskittymis- ja tarkkaavuuksissa.”

Yhteistyötä tehtiin myös Asumisen ja yrittämisen Forssan seutu -hankkeessa, joka teetti Hevosonlanta rahaksi lähien energiaksi -selvityksen 2013. Energia-asiantuntijat, radan edustajat sekä Pilvenmäen tallien ja hankkeen edustajat kokoontuivat pohtimaan, olisiko Pilvenmäelle mahdollista saada energia-alan yrittäjä hoitamaan hajautetun energian tuotannon yksikköä, jossa hyödynnettäisiin alueella sijaitsevien tallien lanta kaasuttamalla energiaksi ja osittain tarvittaessa kompostoimalla. HAMK toteutti selvitykseen liittyvän tallien tilannekartoituksen opiskelijatyönä. Opiskelijat selvittivät mm. tallien lantahuollon tilanteen ja logistiikan hankinnasta loppusijoittamiseen, lantahuollosta johtuvat kustannukset sekä tallien energian kulutuksen ja energiakustannukset. Lannan energiakäytön jatkokehittämisen haasteena Pilvenmäellä koettiin mm. taloudellisten investointien kannattavuus, sopivan yrittäjän löytäminen ja talliyrittäjien sitoutuminen.

Forssan alueen ravivalmentajille järjestettiin 27.5.2013 koulutustilaisuus toiminnan kannattavuudesta. Oman työn hinnoittelu on ravivalmentajille hankalaa ja taloushallinnon ammattilainen Jari Haukkala kannusti yrittäjiä tutustumaan oman yrityksen talouden tunnuslukuihin, kertoi verottajan arvonnäkökulmasta käytännöstä ja herätteli keskustelua kirjallista sopimuksista myös osana yrittäjien oikeusturvaa. **Oman työn hinnoittelu on ravivalmentajalle vaikeaa** -tiedote.

Hankesuunnitelmaan oli kirjattu useamman yrittäjätapaamisen järjestäminen, mutta niitä ei katsottu järkeviksi toteuttaa, koska Hevosopisto tarjoaa monipuolista ja korkeatasoista lyhyt valmennuksia ja -kursseja ratsualan ammattilaisille ja Pilvenmäelläkin toteutettiin suunniteltuna ajankohtana radan toimesta tilaisuus. Hanke toteutti kyselyn Forssan seudun hevosyrittäjille. Sitä tullaan hyödyntämään alueen klusteritoimijoiden keskuudessa.

Hanke oli mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa Mansikki – lasten maatalousnäyttelyä lauantaina 13.9.2014 Jokioisten Elonkierrossa hevosten osalta. Projektivastaja Erja Mattila etsi päivään kymmenen ponia avustajineen ”ponipellolle”. Lasten maatalousnäyttely oli menestys, sillä kävijöitä oli noin 4 000. Päivän järjesti LounaPlussan Mansikki-hanke yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa.

Alueen hevosyrittäjille tiedotettiin hankkeen aikana ajankohtaisasioista 2–3 kertaa vuodessa. Hevoset ja kunta – rajapintoja -kirjan jalkautustilaisuudesta Forssan seudun kunnille kohdassa 3.5.

4. TAVOITTEISTA TOTTA

Tässä kohdassa on arvioitu hankkeen tavoitteita ja niiden toteutumista kokonaisuutena ja hankesuunnitelmaan peilaten. Hevoset ja yhteiskunta -hankkeelle oli asetettu hankesuunnitelmassa sekä laadullisia että määrällisiä tavoitteita.

HANKKEEN LAADULLISTEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI	
Laadulliset tavoitteet hankesuunnitelmassa	Arvio toteumasta
Tuottaa luotettavaa tietoa päätöksenteon tueksi	Hevoset ja kunta – rajapintoja -kirja sisältää kootusti tietoa hevostaloudesta päätöksen teon tueksi. Myös projektin tuottamat luento- ja videomateriaalit ovat nettisivun kautta käytettävissä.
Aktivoida hevosalaa alue- ja paikallistasolla järjestelmälliseen ja luontevaan alan kasvua tukevaan edunvalvontaan ja yhteistyöhön viranomaissektorin ja rajanpintoimijoiden kanssa	Kirjan jalkautuskiertueella onnistuttiin herättelemään hevosväkeä paikallisen edunvalvonnan ja yhteistyön tärkeyteen. Kirja jaettiin kaikkiin hankealueen kuntiin hevosihmisten toimesta ja kaikkiaan se on toimitettu 41 % kaikista Suomen kunnista. Forssan seudun kokeilussa saatiin hyviä kokemuksia yhteistyöstä hevosten käytöstä hyvinvointipalveluissa.
Mallintaa hevosalan ja sen sidosryhmien yhteistyö aluetasolla (= alueelliset hevostoimikunnat)	Toimikuntatyö käynnistettiin Uudellamaalla ja Hämeessä parhaiten toiminnalliseksi havaitulla tavalla.

MÄÄRÄLLISTEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI		
Määrälliset tavoitteet hankesuunnitelmassa	Tavoite (kpl)	Toteuma (kpl)
Alueellinen hevostoimikunta	2	2
Seminaarit	4	2
Seminaareihin osallistuneiden määrä	ei asetettu	240
Hevosalan paikallistilaisuudet	4 – 6	5
Paikallistilaisuuksiin osallistuneiden määrä	ei asetettu	n. 400
Opinnäytetyö	3	3
Hevoset ja kunta -kirja (painosmäärä)	1500 – 2000	5300
Hevoset ja kunta -kirja (jaettu)	ei asetettu	4400
Esitteet	5	5
Tiedotteet ja uutiset	ei asetettu	18 tiedotetta ja 48 artikkelia
Kotisivujen kävijämäärä	ei asetettu	340 000

Osa toimenpiteistä toteutui paremmin kuin odotettiin, ja hankkeen sekä muiden alan toimijoiden toiminnot tukivat onnistumista ja kokonaisuutta. Osa toimenpiteistä muutti muotoaan ja osa toimenpiteistä päätettiin erinäisistä perustelluista syistä johtuen jättää toteuttamatta.

Kokonaisuudessaan hanke on tarjonnut luotettavaa tietoa alan sidosryhmille seminaarien ja erityisesti Hevoset ja kunta – rajapintoja -kirjan kautta. Myös alan aktivoinnissa on onnistuttu herättämään osa hevosväestä näkemään oman toiminnan merkitys kokonaisuuteen. Mutta silti hanke, ja kirja, oli vain työkalu ja yksi avaus asian edistämiseen ja työtä on tehtävänä jatkossakin.

Numeroita tärkeämpää on miettiä, mitä hankkeesta jää elämään

- koottua tietoa hevosalasta ensimmäistä kertaa kuntasektorille kohdennettuna
- päätöksenteon pohjana aiempaa enemmän tietoa monitahoisesta hevosalasta ja jalkautustilaisuuksien aikana luodut kontaktit
- osa hevosväestä on saatu huomaamaan kunnan merkitys hevosalan toiminta-edellytyksiin

Ookkonää hevostellu -tapahtumassa Oulun Äimäraution raviradalla 13.9.2014 luovutettiin Hevoset ja kunta -kirjat alueen kuntien edustajille. Luovuttamassa Sanna Mäki-Tuuri (vas) ja HevosAgro II -hankkeen Heini Ilmatti (oik). Kuva: HevosAgro -hanke

5. TIEDOTUS JA VIESTINTÄ

Hankkeen aikana julkaistiin 18 tiedotetta. Tiedossa olevien lehtiartikkeleiden määrä on 48 kappaletta.

Tilaisuuksien ennakkoilmoitukset julkaistiin tarkoituksenmukaisiksi katsotuissa lehdissä. Tilaisuudesta riippuen mm. maakunnallisissa lehdissä, Kuntalehdessä ja Hevosurheilu-lehdessä. Hankkeen käytössä oli Hippoliksien medialistat sekä alan ulkopuolelle että hevosalan medioihin. Lisäksi hankkeessa koottiin laaja, noin tuhannen osoitteen, sähköpostilistaus hankealueen kuntiin. Muun muassa Suomen Hippos, Suomen Ratsastajainliitto, Ravivalmentajat ja Suomen Hevosomistajien Keskusliitto ovat välittäneet tietoa omissa kanavissaan (mm. netti ja jäsentiedotteet).

Hippolis.fi sivut ovat olleet hankkeen pääasiallinen tiedotuskanava. Lisäksi Facebookia ja Twitteriä on käytetty aktiivisesti. Hippoliksien sivut uudistettiin syyskuussa 2014, ja samassa yhteydessä Hevoset ja kunta -teema nostettiin pääsivulle näkyvästi. Kyseinen sivusto on koottu Hevoset ja kunta -rajanpintoja -kirjan pohjalta ja se on kohdennettu päättäjille ja virkamiehille. Kyseinen sivusto löytyy pikalinkkinä: www.hippolis.fi/hevosetjakunta.

Hankkeen materiaalit löytyvät Hippoliksien pääsivujen Kehittämishankkeet -osion alta. Sivuja tullaan täydentämään hankkeen päätyttyäkin mm. seminaarien Youtube-videoilla.

Hanke esitti YLE radiolle toiveen Hevoset ja yhteiskunta -teemaillasta. Nähtäväksi jää toteutuuko ehdotus lähitulevaisuudessa.

Hankkeessa on julkaistu seuraavat videot

- **Hyvinvointia hevosesta – Toimintamalleja hevosavusteisesta toiminnasta**
- **Liikenne- ja kuntaministeri Henna Virkkunen (Kuntamarkkinat 2013)**
- **Liikenne- ja kuntaministeri Paula Risikko (Kuntamarkkinat 2014)**
- **Vermo virkistysalueena, Helsingin liikuntalaitoksen johtaja Anssi Rauramon ja Vermon Ravirata Oy:n toimitusjohtajan Jorma Ojapellon haastattelu.** Story of Sports tuotti videon 13.11.2014 Vermon ravisuora -lähetyksen insertiksi (kanava: Kuutonen) ja se on nähtävissä Youtubessa. Hanke vinkkasi aiheesta ja auttoi toteutuksessa.

Tiedotus toteutettiin osittain ostopalveluna Tmi Haapamasalta (Kirsi Haapamatilta).

6. HANKKEEN HALLINTO

Ohjausryhmä kokoontui hankkeen aikana yhteensä kuusi kertaa (19.9.2012, 6.3.2012, 14.8.2013, 6.2.2014, 2.9.2014 ja 5.2.2015) sekä yhden kerran sähköpostikokoukseen 10. – 17.10.2013. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimi HAMKin lehtori Terhi Thunberg ja varapuheenjohtajana MTK:n hevosasiamies Maarit Hollmén. Rahoittajan edustajina ohjausryhmässä olivat Timo Kukkonen (Hämeen ELY), Susanne Stadius (Uudenmaan ELY) ja Forssan seudun kehittämiskeskuksen edustajana Timo Lindvall, hänen jäätyä eläkkeelle Pauli Salminen (varahenkilö Hannu Saarinen).

Projektipäällikkö Anne Laitinen on vastannut hankkeen talouden seurannasta yhteistyössä Hippoliksen käyttämän tilitoimiston Laskentapiste Balanssin kanssa. Yhteyshenkilö kirjanpidossa oli Silja Rasi ja palkka-asioissa Tiina Jansson.

Hippoliksen henkilökunnasta hankkeelle ovat tehneet pääsääntöisesti töitä Sanna Mäki-Tuuri ja Anne Laitinen. Lisäksi Erja Mattila on avustanut tiedotuksessa, materiaalien suunnittelussa ja toteutuksessa sekä seminaareissa ja tilaisuuksissa. Selvitys tunneista on tehty työaikakirjanpidolla. Hankkeen henkilöresurssiksi suunniteltiin vuodelle 2012 1,5 henkilöä/kuukausi, jonka jälkeen vuosille 2013 – 2014 kaksi henkilötyövuotta / vuosi. Hankehakemus jätettiin 15.3.2012 ja päätös rahoittajalta saatiin 25.5.2012. Hanke käynnistyi verkkaisasti ja ensimmäisen vuoden henkilöresurssi oli 2/3 osaa suunnitellusta.

Hankkeeseen on lisäksi hankittu ostopalveluina seuraavia kokonaisuuksia. Kiekuva Design on toteuttanut hankkeen materiaalien taiton ja siihen liittyvä kokonaispalvelun. Hankkeen tiedotuksessa on käytetty Kirsi Haapamattia. Lisäksi vuoden 2014 keväällä valittiin Niina Okkonen ja Equalist (Minna Martin-Päivä) toteuttamaan osin Hevoset ja kunta -kirjan jalkautusta ja muita sovittuja hankkeen toimia. Ostopalvelut on kilpailutettu vähintään rahoittajan ohjeen mukaisesti.

Yhtenä resurssina ovat olleet myös opiskelijat, ja hankkeen kautta on joko suoraan tai osittain oltu mukana seuraavissa opinnäytetöissä:

- Salla Airaksinen. Raportti hevospalveluiden saatavuudesta ja saavutettavuudesta Hämeessä ja Uudellamaalla. Kysely pro gradu -tutkielmaa varten, Itä-Suomen yliopisto 2013.
- Ninni Ala-Jääski. Kuntatyön vaikutus hevosalaan, HAMK 2013.
- Suvi Liuski. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta sosiaalisen kuntoutuksen muotona. Kandidaatin tutkielma, Jyväskylän yliopisto (kesken).

Lisäksi hanke on saanut apuvoimia, kun se on teemoiltaan liittynyt joidenkin henkilöiden työhön tai tutkimukseen. Esimerkkinä professori Pauliina Raennon esittelemä hevosavusteisen toiminnan kehittämis-kysely Tukholman Pohjoismaisessa seminaarissa. Lisäksi jouhevaa yhteistyötä on tehty laajasti eri organisaatioiden kanssa. Esimerkiksi Hevoset ja kunta -kirjan sisällön tarkistamisesta kuuluu suuri kiitos yhdistyksille.

Kustannusten ja rahoituksen toteuma

Hankkeen alkuperäinen kokonaisbudjetti oli 400 000 euroa. Tästä ELY-keskusten rahoitusosuus oli 93 %, Forssan Seudun kehityskeskusten kuntarahoitus 5 % ja yksityisrahoituksen osuus 2 %. Koska yksityisrahoitus toteutui alkuperäissuunnitelmaa isompana, katsoi maksatus ylimenevän osuuden hankkeen tuloksi ja rahoittajalta haettiin tarkennettua budjettia lokakuussa 2014. Samalla tarkennettiin kustannuslajikohtaiset osuudet. Lopullinen hyväksytty budjetti oli 407 465 euroa. Hankkeen kustannukset olivat 404 318 euroa. Hyväksytty budjetti alitettiin 3147 eurolla.

Merkittävänä muutoksena hankeaikana oli verottajan tekemä linjaus Hippoloksen arvonlisäverovelvollisuuteen. Hankkeen toteuttaja Hippolis on poistettu 1.1.2013 alkaen arvonlisäverorekisteristä verottajalta saadun linjauksen ja ohjeen mukaisesti, ja asiasta tehtiin muutoshakemus, jonka rahoittaja hyväksyi. Alkuperäinen rahoittajan hyväksymä hankesuunnitelma ei sisältänyt arvonlisäveroa, mutta 1.1.2013 jälkeen hankkeessa syntyneet kustannukset sisältävän arvonlisäveron.

Yhteistyö rahoittajien edustajien kanssa on ollut jouhevaa. Neuvoja ja ohjeita hankkeen läpi viemiseksi on saatu niin rahoittajan kuin maksatuksen puolelta Hämeen Ely-keskuksesta Timo Kukkoselta, Antti Pitkäseltä, Piritta Pihlavamäeltä, Jaana Urpiliselta ja Tiina Salmiselta. Uudenmaan Ely-keskuksen Susanne Stadius on tuonut arvokasta näkemystä alan kehittämistyöhön.

KUSTANNUSTEN TOTEUMA KUSTANNUSLAJEITTAIN 2012 – 2014			
Kustannuslajit	Toteuma yht. *	+/- budjetti	Budjetti
Henkilöstökulut	216 230 €	+4 230 €	212 000 €
Ostopalvelut ja palkkiot	113 676 €	-1167 €	114 843 €
Vuokrat	14 567 €	-433 €	15 000 €
Kotimaan matkakulut	14 588 €	-3 412 €	18 000 €
Ulkomaan matkakulut	27 622 €	0 €	27 622 €
Muut kustannukset	17 634 €	-2 366 €	20 000 €
Kokonaiskustannukset	404 318 €	-3 147 €	407 465 €
Tulo	7 518 €	+53 €	7 465 €
Hylätyt kulut	2112 €	-	-

* sisältää hyväksytyt kulut 2012 – 2014 sekä vuoden 2015 lomakorvaukset

RAHOITUKSEN TOTEUMA 15.3.2012 – 31.12.2014

Kustannuslajit	Toteuma yht.	+/- budjetti	Budjetti
ELY*	355 897,1 €	-16 102,9 €	372 000,0 €
Kuntaraha (FSKK)	20 000,0 €	0,0 €	20 000,0 €
Yksityinen rahoitus	8 000,0 €	0,0 €	8 000,0 €
Rahoitus yht.	383 897,1 €	-16 102,9 €	400 000,0 €
Tulot	7 517,6 €	+52,6 €	7 465,0 €
Kokonaisrahoitus	391 414,6€	-16 050,4 €	407 465,0 €

* Laskelmasta puuttuu vuoden 2015 lomapalkat ja -korvaukset.

Kansanedustajia, hevosalan sidosryhmän edustajia ja vihtiläisiä vaikuttajia tutustumassa hevosalaan 9.9.2014 Vihdissä. Kuva: Anne Laitinen

7. OHJAUSRYHMÄN ARVIO JA LAUSUNTO HANKKEESTA

Ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmiin osallistuneilta kerättiin arvioita Hevoset ja yhteiskunta -hankkeesta sähköisellä kyselyllä joulukuussa 2014. Kysymykset käsitelivät hankkeen toteutusta ja toiveita tulevasta. Kyselyyn vastasi yhteensä 12 henkilöä.

Toimenpiteet saivat pääosin melko tai erittäin hyvän arvosanan. Ohjausryhmä arvioi, että parhaiten hankkeessa onnistuttiin Hevoset ja kunta – rajapintoja -kirjan toteutuksessa. Lisäksi seminaarit ja mukana olo Kuntamarkkinoilla saivat kiitosta.

92 % vastaajista koki hankkeella olleen paljon vaikutusta hevosalan ja kuntasektorin vuoropuheluun ja yhteistyöhön. Myös muiden sidosryhmien yhteistyöhön hankkeella katsottiin olleen merkitystä kohtalaisesti (42 %) tai paljon (58 %).

Hankkeen koettiin onnistuneen herättämään kiinnostusta hevosalaa kohtaan ja koamaan tietoa.

”**Vuoropuhelun herättäminen kuntien kanssa on ollut todella tärkeää. On onnistuttu herättämään kunnissa kiinnostusta hevosalaa kohtaan.**”

”**Hanke on ollut monipuolinen ja se on varmaankin tuonut tietoa päättäjille.**”

Eniten parannettavaa ohjausryhmä koki olevan hankkeen aikataulutuksessa ja tiedottamisessa. Kirjan julkaisu myöhästyi suunnitellusta ja kirjan jalkautus jäi hankkeen loppuajalle. Myös tiedotusta kaivattiin yhä enemmän kaikkiin mahdollisiin suuntiin.

Alueiden välistä hanketta piti onnistuneena mallina kaikki kysymykseen vastanneet. Toisaalta kuitenkin harmiteltiin hankkeen rajautumista vain kahden maakunnan alueelle, koska vastaavaa työtä on tekemättä ympäri Suomen viitaten kaiketi alueelliseen edunvalvontatyöhön ja hevestaloustoimikuntiin.

”**Kiitos ja erityisesti kiitos kun panostatte eri toimijoiden yhteen kokoamiseen. Tälle toiminnalle toivon jatkoa ja vielä jotenkin lisää rajojen rikkomista eri toimijoiden välillä.**”

Ohjausryhmä antoi lausunnon hankkeesta 5.2.2015 kokouksessaan.

”**Hanke onnistui lisäämään vuoropuhelua ja yhteistyötä alan sidosryhmien, erityisesti kuntasektorin, kanssa. Myös hevosalaa ja hevosalan yrittäjiä on saatu herätettyä näkemään sidosryhmäyhteistyö uudenlaisesta näkökulmasta. Hankkeen teemoiksi nostettiin hevoset yhdyskuntarakentamisessa ja osana hyvinvointipalveluja. Hevoset ja kunta – rajapintoja -kirja ja projektin muut julkaisut tulevat olemaan työväline jatkossakin. Hankkeen saavutukseksi katsotaan tarttuminen yhteiskuntateemaan hyvin laajasta näkökulmasta ja positiivisella otteella.**”

8. POHDINTOJA KOOTUSTI

Saavutettavissa oleva sijainti on hevosyritysten elinehto. Tämä vaatii edelleen jatkuvaa vuoropuhelua kuntien maankäytöstä, logistiikasta ja palveluinfrasta päättävien ja sitä suunnittelevien tahojen kanssa. Tilanne on jossain määrin haastava huomioiden lähitulevaisuuden muutokset ja säästöpaineeet liitosselvityksineen. Mikäli päätöksenteko siirtyy suurempiin yksiköihin, osataanko paikallisia olosuhteita ja tarpeita huomioida?

Hevosala on yhdistelmä elinkeinoa, harrastusta, urheilua ja hyvinvointia. Ala on kytköksissä maatalouteen, mutta sen ansaintalogiikka on osin erilainen, sillä ala tuottaa nykyään enimmäkseen vapaa-ajan palveluita. Jokaiselle ”vain” harrastehevosellekin ostetaan monipuolisesti erilaisia palveluita ja tuotteita. Tästä syntyy työtä eri alojen ammattilaisille: esimerkiksi 8–10 hevosta työllistää yhden työntekijän suoraan ja 200 hevosta yhden kengittäjän. Harrastajajoukko siis työllistää edelleen hevosalan yrittäjiä ja liitännäiselinkeinoja.

Hevonen vaatii tilaa, joka on toteutettavissa hyvällä suunnittelulla ja yhteistyöllä. Hevosiin liittyvä harrastaminen ja yritystoiminta vastaavat palveluiden kysyntään, kaupunkiluonnon monipuolistamiseen ja mielekkääseen asumiseen myös keskuksissa. Hevosten näkeminen on saanut positiivista palautetta toiminnan ympärillä asuvilta, sillä ne tuovat aktiviteetteja luonnon keskelle edistäen yleistä viihtyisyyttä.

Hyvällä kaavoituksella ja maankäytön ohjauksella on tässä suuri merkitys, sillä keskuksissa koko alue saattaa olla kaavan ja/tai erikoislupamenettelyn piirissä. Hevosten pitoa kunnissa ohjeistava säädös on paikkakuntaakohtainen rakennusmääräys, mikäli siinä on ohjeistusta talleja ja hevosten pitoa koskien. Mikäli mainintaa ei ole, kunnan virkamies ei voi omaan näkemykseen perustuen vaatia enemmän kuin lain vaatimus on. Rakennustarkastaja ei näin ollen voi vaatia esimerkiksi MMM:n määräyksiä tuettavasta tallirakentamisesta.

Metropolihallinnolle on suunniteltu kaavoitusoikeutta, mitä toistaiseksi yleisesti vastustetaan. Mikäli metropolialueessa tulevat olemaan myös kehyskunnat mukana, hevosalan kannalta ne ovat tärkeimpiä ja tällöin olisi reagoitava nopeasti. Mikä on uuden tahon suhtautuminen hevosalaan maankäytön suhteen? Kuvatussa tilanteessa on aktivoitava kaikki mahdolliset asiaan liittyvät tahot, ja kerrottava että kyse on kasvavasta alasta, jota ei ole syytä rajoittaa liikaa.

Hevosalaan liittyvää täsmätietoa tarvittiin kunnissa sen ajankohtaisuuden perusteella. Esimerkiksi Tuusulassa hevoskeskittymäsuunnitelmat alkoivat selkeytyä juuri projektin aikana. Siellä järjestettiin hankkeen paikallistilaisuus, ja toisaalta hevosalan kuulemistilaisuus lokakuussa 2014 toimi samalla myös kirjan jalkautustilaisuutena. Espoossa kuntakirja puolestaan jalkautettiin kaupungin ehdotuksesta yli 20

maankäytön asiantuntijalle, ja mukana oli hevosyrittäjien lisäksi maankäytön- ja rakennussuunnittelun asiantuntijana arkkitehti. Tieto meni taatusti oikealle ja kohdenetulle joukolle kerralla kootusti. Kuten monessa muussakin tilaisuudessa.

Poimintoja jalkautustilaisuuksista

- Paikkakunnan hevoskeskittymä otetaan mukaan kaupungin markkinointistrategiaan ja yrittäjät voivat mainostaa kaupungin tiedotuskanavissa
- Yrittäjät käynnistivät keskustelut hevosreittien täydentämiseksi
- Hevoset ja niiden kanssa muuttavat ihmiset pyritään sovittamaan kehittyvien asuinalueiden kanssa yksiin – tarvitaan hyvää maankäytön suunnittelua

Hevostoimikuntien suunniteltiin hankkeen valmisteluvaiheessa toimivan laajalla sidos- ja hevosalan organisaatiopohjalla. Hankkeen edetessä kävi selväksi, että malli ei tule toimimaan käytännössä, vaan aiheiden tulee olla riittävän konkreettisia mukana oleville tahoille. Kokonaisuudessaan maakunnallisten hevostoimikuntien työskentely tuntuu olevan vieläkin aikaansa edellä. Toisaalta hankkeella katsotaan olleen tärkeä rooli hevosväen herättelyssä paikalliseen ja alueelliseen edunvalvontaan - kukaan muu ei sitä tee alan puolesta.

Sekä hevonen kuntouttajana -työryhmän että projektin toteuttaman kyselyn selkeä viesti on, että nyt on yhteisen toiminnan kehittämisen aika. Tähän työhön alan eri toimijat ovat sitoutuneet, tarvitaan resursseja vapaaehtoistoiminnan lisäksi.

Alaan liittyen on tulossa muutoksia, esimerkkeinä sote-uudistus sekä toisaalta keskustelun alla oleva, mahdollisesti tutkintoon johtava koulutus. Kansainvälisen palautteen mukaan Suomi on yksi toiminnan pioneereja, jonka kehitystä seurataan. Hevosavusteisen toiminnan saamiseksi osaksi kuntien käytäntöjä vaatii vielä töitä, mutta se nähdään vaivan arvoiseksi.

Kustannustehokkaalle toiminnalle on tilausta sekä oma paikkansa – nyt tarvitaan jatkotoimia, jotta palvelujen tarjoajat, ostajat ja asiakkaat kohtaavat toisensa aiempaa paremmin. Koko projektin osalta hevonen tunnettiin kuntakentässä kaikista heikoimmin sote-alalla, mutta silloin, kun hevosavusteisesta toiminnasta oli kokemusta, palaute on ollut ylitsevuotavinta – hevonen motivoi asiakkaat kuntoutumaan. Onko meillä varaa jättää tätä mahdollisuutta käyttämättä?

9. ESITYKSET JATKOTOIMENPITEIKSI

Projektin myötä nousivat esiin seuraavat selkeät kokonaisuudet, joiden osalta sekä käynnistetään jatkohankkeita että työstetään kehittämissuunnitelmia organisaatioiden omana työnä.

Hevosalan ja kuntien yhteistyötä tulee edistää tulevaisuudessakin. Tämä voi tarkoittaa kohdennettuja seminaareja kuntien eri sektoreille, asiantuntija-apua sekä tiedon välitystä esim. Kuntamarkkinoilla.

Hankkeen aikana tiedusteltiin jalkautustilaisuuksia vetäneiltä hevosihmisiltä kiinnostusta toimia jatkossa ns. kontaktihenkilönä ja linkkinä oman kunnan ja hevosväen välillä. Kiinnostusta oli, ja tämäkin työ vaatisi jatkokehittelyä esimerkiksi osana hevosuimikuntien työtä, jotta siitä saataisiin kaikkia osapuolia hyödyttävä malli. Hankkeen palautteessa jalkauttajilta nousi esille myös ns. seutuyhteyshenkilöt -malli, jossa yhteyshenkilöt toimisivatkin aluetasolla nimenomaan kuntasektorin ja hevosväen linkkinä. Yhteyshenkilöverkostoon kuuluvien henkilöiden kouluttaminen, pienten tallien yhteystietojen ylläpito ja mm. reitistöjen koonti seutukunnallisesti sekä nyt aloitetun vuoropuhelun jatkaminen voisivat kuulua työhön.

Alue- ja sidosryhmäyhteistyötä pyritään kehittämään edelleen hankkeistettuna. HAMK on jättänyt maaseuturahaston valtakunnalliseen ideahakuun Uusi hevosalo- us – liiketoimintamahdollisuuksia yli rajojen -hankeidean, joka sisältää alue- ja sidosryhmäyhteistyötä kumppanuussopimuksella Hippolikselle.

Hevosuimikuntien työ jatkuu Hippoliksella koordinoimana Etelä-Suomessa ja Hämeessä. Myös jalkautustilaisuudet jatkuvat hevosihmisten toimesta edelleen.

Hevosavusteisen toiminnan kehittäminen nimenomaan sosiaali- ja terveysalan kentässä vaatii toimenpiteitä lähitulevaisuudessa. Asia nousi vahvasti esiin sekä projektin toteuttamassa kyselyssä että verkostotoiminnassa. Kehittämiskohteita ovat mm. verkoston vahvistaminen, osaamisen lisääminen, laadun varmistaminen ja tiedon välitys. Kohderyhmänä ovat sekä hevosavusteisen toiminnan kenttä että palvelun asiakkaat ja ostajat, jälkimmäiset pääsääntöisesti julkiselta sektorilta.

Hevosavusteisen toiminnan (Equine Assisted Activities & Equine Assisted Therapy) kehittäminen tarkoittaa käytännössä toimintaympäristön edellytyksien parantamista. Tämä tarkoittaisi kysynnän ja tarjonnan kohtaamisen edesauttamista, hevosavusteisen toiminnan monipuolisen tarjonnan esiin nostamista ja hajanaisen tiedon ja toimijakentän selkiyttämistä sekä hevosavusteisen toiminnan mahdollistamista osana kuntien sote-palveluiden tarjontaa. Hevosavusteisen toiminnan kehittämiseen liittyen Hippolis on jättänyt hakemuksen Manner-Suomen maaseutuohjelman ideahakuun.

Hevosväen aktivointia edunvalvontaan usealle eri tasolla tulee jatkaa. Hankkeen innoittamana on myös ”Valitse vaikuttaminen” -teemaan liittyen valmisteltu Hevoset 2015 -messuille puolueiden eduskuntavaaliehdokkaiden paneelikeskustelua. Hippolis ideoi paneelin ja se toteutetaan yhteistyössä Hevosurheilu-lehden sekä Suomen Hippoksen ja Suomen Ratsastajainliiton kanssa. Aiheessa sivutaan hevosalan teesejä tulevaan hallitusohjelmaan.

Maaseutuohjelma on työkalu, jolla tehdään maaseudusta parempi paikka. Ohjelma on tätäkin hanketta rahoittaessaan luonut lisäresurssin hevosalan toimintaympäristön vahvistamiseen. Hyötyjiä ovat hevosyritysten lisäksi myös maatalous ja maaseudun monipuolinen palvelutuotanto. Tässä raportissa kuvattua työtä ei olisi tehty ilman hanketta. Annetaan myös tulevaisuudessa mahdollisuuksien alalle sytykkeitä kehittyä.

10. ALLEKIRJOITUS JA PÄIVÄYS

Tämä raportti sisältää yhteenvedon Hevoset ja yhteiskunta - rajanpintoja -kehittämishankkeen toimenpiteistä ja arvion toteutumisesta vuosien 2012 - 2014 aikana.

13.2.2015 Ypäjällä

Anne Laitinen

Projektipäällikkö, Hippolis - Hevosalan osaamiskeskus ry

Sanna Mäki-Tuuri

Projektikoordinaattori, Hippolis - Hevosalan osaamiskeskus ry

Terhi Thuneberg

Ohjausryhmän puheenjohtaja, Hämeen ammattikorkeakoulu Oy

Petri Meller

Puheenjohtaja, Hippolis - Hevosalan osaamiskeskus ry

11. LIITTEET

LIITE 1: YHTEENVETO JULKAISTUISTA TIEDOTTEISTA JA LEHTIJUTUISTA

Hankkeen myötävaikutuksella julkaistut tiedossa olevat artikkelit ja uutisoinnit

- Riittävä tieto hevosalasta päätöksenteon pohjana, Tenkanen T. Hevosmaailma 5/2012
- Hevoset ja yhteiskunta -hanke tuo tietoa kunnille, Loimaan lehti 1.8.2012
- Hevoset ja yhteiskunta -hanke tuo tietoa kunnille, Ypäjäläinen 9/2012
- Hevoset ja yhteiskunta -hanke tuo tietoa kunnille, Hevoset ja ratsastus 5/2012
- Hevostietoa Hippolikselta kunnille ja päättäjille, Hippos 6/2012
- Hevosalan uudet paineet esillä, Peltonen M. Etelä-Suomen Sanomat 23.1.2013
- Hevosalan yhteistyö ja rakennusmääräykset puhuttivat Inkoossa, Kirkkonummen Sanomat 14.4.2013
- Riihimäen hevosala kaavoituksen puristuksessa, Hevosurheilu 24.4.2013
- Hevosalan näkymät syynissä Forssassa, Rättyä J-P. Hevosurheilu.fi 30.5.2013
- Hevonen metropolissa – mitä alalla tapahtuu? Hevosurheilu.fi 7.6.2013
- Hevosalan palvelut erikoistuvat, Hevosurheilu.fi 7.6.2016
- Hevosalalta löytyy monia kasvumahdollisuuksia, Forssan lehti 10.6.2013
- Työn hinnoittelu on ravivalmentajille vaikeaa, Laitinen A. Hevosurheilu 10.6.2013
- Hevoset ja maankäyttö puhuttavat pääkaupunkiseudulla – yhteistyötä tarvitaan monilla tasoilla. www.ratsastus.fi, 18.6.2013
- Hevoset tulivat taajamiin, Rantalainen P. Kuntalehti 12.9.2013
- Hevosala ja Ypäjän kunta yhteistyössä Kuntamarkkinoilla – kiinnostus hevoslouteen yllätti, Ketola V. ja Laitinen A. Ypäjäläinen 10/2013
- Sosiaali- ja terveysministeri Risikko peräänkuuluttaa tutkimustietoa, cgfinland.fi 15.11.2013
- Hevonen auttaa kuntoutujaa, Reuter A. Kuntoutusportti.fi 26.11.2013
- Hevoshankkeet tulivat jäädäkseen, Lahtinen M. Hevosurheilu 29.1.2014
- Yhteispelillä parempiin kuntapäätöksiin, Laitinen A. Näkökulma, Hevosurheilu 12.2.2014
- Hästlandet i finskt fokus, Nilsson U. Skövde Nyheter 28.2.2014
- Päättäjiltä vaaditaan hevosalan tajua, Haapamatti K. Hevosurheilu -lehti 23.4.2014
- Hevosienpito muuttuu ja kaupungistuu, Haapamatti K. Kirkkonummen Sanomat 27.4.2014
- Pääkirjoitus: Tallin tärkein rakennusaine?, Lähde J. Hevosurheilu 6.6.2014
- Hevonen on hoivatyön pyyteetön ammattilainen, Haapamatti K. Suomalainen maaseutu 26.6.2014
- Hevonen sopii kaavaan, Huuskonen V. Suomen Hevosnomistajien Keskusliiton jäsenlehti 3/2014
- Lyhyet: Central Parkissa voi ratsastaa, miksi pikkupitäjän kaduilla ei?, Haapamatti K. Hippos 4/2014
- Ypäjän rooli maan hevospitäjänä vahvistuu, Moliis P. Kuntalehti (netti) 12.8.2014
- Vetovoimaa hevosista, Laitinen A. Hevosurheilu 5.9.2014
- Hevosten vetovoima hyötykäyttöön Forssan seudulla, Puukka J. Forssan Lehti 7.9.2014
- Hevosala hakee helpotusta hallitusneuvotteluista, Lähde J. Hevosurheilu 12.9.2014
- Pääkirjoitus Tarpeellista tarpeellisempi, Lähde J. Hevosurheilu 12.9.2014

- Hevosala on mahdollisuuksien ala, Aittoniemi M. Vihdin Uutiset 12.9.2014
- Hevostalouden potentiaali kyettävä hyödyntämään, pääkirjoitus, Forssan Lehti 15.9.2014
- Forssan seutu ylivoimainen hevosalalla, Laitinen A. Suoralla 4/2014
- Hevoset ja kunta -kirja jaetaan kuntiin syksyllä – Tule mukaan hevosviestin viejäksi, Haapamatti K. Hippos 5/2014
- Hevosien silmälasit ihmisille, Lähde J. Hippos 5/2014
- Hevostaloudella on merkitystä, Myllylä A. Saarijärveläinen 8.10.2014
- Tyrnävä hamuaa hevosväkeä, Kaleva 19.10.2014
- Euroja ja kuroja, Keskisuomalainen 27.10.2014
- Hevosala yksissä kansissa – päättäjille suunnattu tietopaketti tuli tarpeeseen, Haapamatti K., 30.10.2014 tiedote
- Hevosten rooli kunnissa kartoitettu, Kuntalehti (netti) 31.10.2014
- Kuntamarkkinoilla ministeri Risikolta kiitosta hevosalalle, Laitinen A. Ypäjäläinen 10/2014
- Tietopaketti hevosalasta tuli tarpeeseen, Aittolehti M. Vihdin Uutiset 2.11.2014
- Hevoskirja valtuutetuille päätöksenteon tueksi, Padasjoen Sanomat 13.11.2014
- Hevosväki vei terveisiä Kärkölän kuntapäättäjille, Liikonen J. Hollolan Sanomat 19.11.2014
- Hevonen ei ainoastaan maiseman kaunistus, Haapamäki U. SuurKeuruu 22.12.2014
- Hevonen kuntouttaa ja hoitaa, Karhila A. Hevosurheilu 30.1.2015

Radio- ja tv-juttuja

- 23.1.2014 Kohti uutta hevostaloutta -seminaarissa radiohaastattelu, Johanna Talasterä – Anne Laitinen
- 15.4.2014 Hevonen maankäytössä -seminaarissa radiohaastattelu, Johanna Talasterä – Anne Laitinen
- 10.10.2014 YLE TV – Keski-Pohjanmaan uutiset, uutisointi Ravia -hankkeen loppuseminaarista, Anne Laitisen haastattelu

Julkaistut tiedotteet

- 30.7.2012 Hevoset ja yhteiskunta -hanke tuo tietoa kunnille
- 10.4.2013 Riihimäen hevosala kaavoituksen puristuksessa
- 12.4.2013 Hevosalan yhteistyö ja rakentamismääräykset puhuttivat Inkoossa
- 30.5.2013 Työn hinnoittelu on ravivalmentajille vaikeaa
- 31.5.2013 Hevosalan yrityksiltä peräänkuulutetaan innovatiivisuutta
- 5.6.2013 Hevosalan palvelut erikoistuvat: keskustelussa hevoset ja Forssan seutu
- 7.6.2013 Hevonen metropolissa – mitä alalle tapahtuu?
- 17.6.2013 Hevoset ja maankäyttö puhuttivat pääkaupunkiseudulla – yhteistyötä tarvitaan monilla tasoilla
- 9.9.2013 Hevonen tulee – onko kuntanne valmis?
- 1.10.2013 Hevonen kuntouttajana tuo säästöjä
- 14.11.2013 Sosiaali- ja terveysministeri Risikko peräänkuuluttaa tutkimustietoa
- 5.2.2014 Hevosväkeä tarvitaan viestinviejiksi – kunnille tulossa hevosietopaketti kirjan muodossa
- 15.4.2014 Hevosienpito muuttuu ja kaupungistuu
- 16.4.2014 Matkaraportti hevosalan ammattimatkasta Ruotsiin keväällä 2014
- 7.7.2014 Kuntien ja hevosalan vuoropuhelu tehostuu – Tule mukaan hevosviestin viejäksi
- 7.8.2014 Kysely Forssan seudun hevosyrittäjille
- 10.9.2014 Tuhti tietopaketti hevosalasta käytännössä ja kirjana (tekijä: Suomen Hippos)
- 30.10.2014 Hevosala yksissä kansissa

LIITE 2: HEVOSET JA KUNTA -KIRJAN JALKAUTUSKIERTUE

- 5.9.2014 Vetovoimaa hevosista – Varaslähtö Forssan seudulla, Ypäjä
Hevoset ja kunta -kirjan ennakkotilaisuus Forssan seudun kunnille (Forssa, Jokioinen, Humppila, Tammela ja Ypäjä).
- 7.9.2014 Parkano, Parkanon Ratsastajat
- 9.9.2014 Vihti, Mahdollisuuksien hevonen - Hevosalaan tutustumispäivä
Kuntakirjan virallinen julkaisutilaisuus, jossa esiteltiin yhteistyössä
Mahdollisuuksien hevonen työryhmän kanssa hevosalaa ministeriöiden
virkamiehille, kansanedustajille ja sidosryhmille.
10. – 11.9.2014 Kuntamarkkinat, Helsinki
- 13.9.2014 Ookkonää hevostellu -tapahtuma, Äimärautio, Oulu. Oulun, Limingan, Tyrnävän
ja Kempeleen kuntien sekä ProAgrian edustajat paikalla, yhteistyöpalaveri ja
kirjojen luovutus tilaisuuden avajaisten yhteydessä.
- 22.9.2014 Saarijärvi, Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen virkamiehet (mukana
ravivalmentaja Jouko Tarvainen)
- 25.9.2014 Pihtipudas, Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen virkamiehet (mukana
Martti Kuha, Pihtiputaan Hys)
- 25.9.2014 Tornio, kaupunginvaltuusto (Airi Hakalan toimesta)
- 10.10.2014 Kaustinen, Kotimainen hevoskasvatus – Euroja Suomelle, Ravia –hankkeen
loppuseminaari
- 17.10.2014 Viitasaari, Lähipäivä (mukana Elisa Marttinen ja Elina Paananen, Viitasaaren
Hys)
- 20.10.2014 Kinnula, kunnanhallitus (mukana Mikko Ihanti, Kinnulan Hys)
- 22.10.2014 Tuusula, kunnantalo Hevosvoimaa Tuusulaan –seminaari (järjestäjä Tuusulan
kaupunki)
- 29.10.2014 Karstula, Kehittämisyhtiö Karstulanseutu (mukana Kirsi Rajala ja Paula
Kuhmonen, Karstulan Hys)
- 4.11.2014 Saarijärvi, SSYP Kehitys
- 6.11.2014 Petäjävesi, kuntala (mukana Petäjäveden HYS puheenjohtaja Markku Koskela
sekä ravivalmentaja Antti Tupamäki)
- 7.11.2014 Jalasjärvi (Nanne Korpivaara)
- 12.11.2014 Jämsän kaupungintalo (mukana Jämsän Ravi ry, Anni Roivas/Ratsutila Aramara
sekä Mika Wahlman/HepoNet)
- 12.11.2014 Vermo, Kuntaravit (kutsuttuina paikallisten hevosseurojen kautta Tuusulan ja
Nurmijärven kuntien edustajia)
- 12.11.2014 Kuhmoinen, kunnanvirasto (mukana pitkän linjan hevosmies Esa Pohjola)
- 13.11.2014 Kärkölä, kunnanvirasto (järjestäjänä Kärkölän Urheiluratsastajat ry Satu Hyökki)
- 17.11.2014 Uurainen, Kunnanhallitus (mukana Raimo Paanala /Uuraiten Hys)
- 25.11.2014 Hämeenlinna, virkamiestapaaminen (Minna Martin-Päivä)
- 25.11.2014 Lohja, kaupungintalo (Niina Okkonen, ympäristötoimen johtoryhmä)
- 25.11.2014 Hyvinkää, päihdetyön keskus, tapaaminen (Minna Martin-Päivä)
- 27.11.2014 Hyvinkään seurakunta, tapaaminen (Minna Martin-Päivä)
- 9.12.2014 Hyvinkää, Hyypärä (Niina Okkonen, hevosyrittäjiä ja kaupungin edustajia)
- 1.12.2014 Jyväskylä, Keski-Suomen Liitto (mukana ravivalmentaja Anne Takapuro ja Sari
Piiainen, K-S Hjl)
- 1.12.2014 Hankasalmi, Kunnanhallitus (mukana Markku Hatakka/Hankasalmen HYS, Emma
Liimatainen/Tmi TillinTallin sekä terveiset Maarit Sormunen/Hankasalmen
ratsastuskoulu)

1.12.2014	Muurame, kunnanhallitus (mukana Sari Piirainen, K-S Hjl)
1.12.2014	Myrskylä, kunnantalo (Niina Okkonen, paikalla kunnanhallitus)
1.12.2014	Sipoo, kaupungintalo (Niina Okkonen ja Green Care -hankkeen Pirja Peltomäki)
2.12.2014	Hausjärvi, kunnanhallitus (Minna Martin-Päivä)
2.12.2014	Lapinjärvi, kunnantalo (Niina Okkonen)
2.12.2014	Pukkila, kunnantalo (Niina Okkonen, paikalla johtoryhmä)
3.12.2014	Janakkala, virkamiestapaaminen (Minna Martin-Päivä)
8.12.2014	Laukaa, kunnanvirasto (mukana Timo Haapajärvi/Laukaan HYS, Anne Korpinen/ Lomituspalvelut Anne Korpinen, Tiina Eskonen/Animagi Laukaa sekä terveiset Jaana Ristonmaa/Haapasalon tila)
11.12.2014	Hämeenlinna, virkamiestapaaminen (Minna Martin-Päivä)
17.12.2014	Espoo, virkamiestapaaminen, jossa yli 20 maankäytön suunnittelijaa (mukana talliyrittäjät Cajus Aminoff ja Kiti Santamala sekä arkkitehti Rosemarie Schnitzler)
17.12.2014	Keuruu, Kunnanhallitus (mukana Juhani Palonen/Keuruun & Multian HYS, Erkki Laakso/Ponilaakso Oy)
17.12.2014	Multia, yhdessä Keuruun tilaisuuden kanssa
18.12.2014	Joutsa, kunnanvirasto, kunnan edustajien ja Joutsan yrittäjien yhteinen palaveri (mukana Joutsan HYS ja TiMi Hevospalvelut)
18.12.2014	Luhanka, kunnanvirasto
18.12.2014	Toivakka, kunnanvirasto

LIITE 3: HEVOSALAN NÄKYMÄ -TILAISUUKSIEN 2012 – 2013 OHJELMAT

Keskustelutilaisuus

Hevosalan näkymiä Keski-Uudellamaalla

Aika: torstai 31.1.2013 klo 18.00 – 20.30, kahvitarjoilu klo 17.30 alkaen

Paikka: Valtuustosali, Tuusulan kunnantalo, Hyryläntie 16, Tuusula

Tilaisuus on **maksuton** ja se on avoin kaikille Keski-Uudenmaan hevosalan harrastajille, yrittäjille, seuroille ja asiasta kiinnostuneille.

Ohjelma

17.30 **Kahvitarjoilu**

18.00 **Tilaisuuden avaus**

Jaana Pohjola, Tuusulan kunta

Hevosalan ajankohtaisasioita & ytyä yhteistyöhön

Anne Laitinen, Hevoset ja yhteiskunta-hanke

Haaveena hevosreitit

Minna Martin-Päivä, Equalist

Alueen hevostoimijoiden puheenvuoro

Teppo Hakala, Hakalan talli ja Tuusulan Ratsastajat
Tuusulan Hevosystävienseuran edustaja

**Hevoset maaseudun kehittämisohjelmassa -
uusi ohjelmakausi ja mahdollisuudet ovelta**

Esko Pietari, Eteläisen maaseudun osaajat EMO ry

Keskustelua Keski-Uudenmaan hevosalaista ja sen näkymistä

n. 20.30 mennessä tilaisuuden päätös

Kahvitarjoilun vuoksi pyydetään **ilmoittautumisia** 28.1. mennessä [tästä linkistä](#) tai www.hippolis.fi. Tilaisuuden tavoitteena on keskustella Keski-Uudenmaan hevosalan nykytilasta, kehittämistarpeista ja kerätä toimijoiden näkemyksiä Uudenmaan hevostoimikunnan työn pohjaksi.

Lisätietoja: Anne Laitinen puh. 040 766 0830 tai anne.laitinen@hippolis.fi. Tilaisuuden järjestävät yhteistyössä Hevoset ja yhteiskunta – projekti ja Tuusulan kunta.

Lisätietoja projektista www.hippolis.fi/hevosetjakunta

European maaseudun
kehittämisen maatalousraha-
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristöministeriö

Tuusula

HEVOSALAN NÄKYMÄ

Kanta-Hämeessä
9.4.2013 RIIHIMÄKI

Keskustelutilaisuus

Aika: tiistaina 9.4.2013 klo 18.00 – 20.30, kahvitarjoilu klo 17.30 alkaen

Paikka: HAMK, Riihimäki, Kaartokatu 2, Auditorio

Tilaisuus on **maksuton** ja se on avoin kaikille seudun hevosalan harrastajille, yrittäjille, seuroille ja asiasta kiinnostuneille.

Ohjelma

17.30 Kahvitarjoilu

18.00 Tilaisuuden avaus

Hevoset ja kunta - rajapintoja

kansanedustaja ja Lopen kunnanvaltuutettu Timo Heinonen

Hevoset ja hevosurheilu kunnan liikuntatoimen näkökulmasta

Pasi Koistinen, kulttuuri- ja vapaa-aikatoimenjohtaja, Riihimäen kaupunki

Hevosalan ajankohtaisasioita & ytyä yhteistyöhön

Anne Laitinen, Hevoset ja yhteiskunta-hanke

Alueen hevostoimijoiden puheenvuorot

Marjaana Tengman, Riihimäen Ratsastajat

Riihimäen Raviseuran edustaja

Hevoset maaseudun kehittämisohjelmassa - uusi ohjelmakausi ja mahdollisuudet ovella

Esko Pietari, Eteläisen maaseudun osajat EMO ry

Keskustelua Kanta-Hämeen hevosalasta

n. 20.30 mennessä tilaisuuden päätös

Tilaisuus on **maksuton** ja se on avoin kaikille Kanta-Hämeen hevosalan harrastajille, yrittäjille, seuroille ja asiasta kiinnostuneille. Kahvitarjoilun vuoksi pyydetään **ilmoittautumisia** 3.4. mennessä [tästä linkistä](#) tai www.hippolis.fi kautta. Tilaisuuden tavoitteena on keskustella Kanta-Hämeen hevosalan nykytilasta, kehittämistarpeista ja kerätä toimijoiden näkemyksiä Hämeen ja Uudenmaan hevostoimikuntien työn pohjaksi.

Lisätietoja: Anne Laitinen puh. 040 766 0830 tai anne.laitinen@hippolis.fi.

Tilaisuuden järjestävät yhteistyössä Hevoset ja yhteiskunta – projekti ja Riihimäen kunta.

Lisätietoja projektista www.hippolis.fi/hevosetjakunta, katso myös www.facebook.com/hippolis

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasito:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Keskustelutilaisuus

Aika: torstaina 11.4.2013 klo 18.00 – 20.30, kahvitarjoilu klo 17.30 alkaen

Paikka: Kunnantalo, Ola Westmanin puistotie 3, 10210 Inkoo

Tilaisuus on **maksuton** ja se on avoin kaikille seudun hevosalan harrastajille, yrittäjille, seuroille ja asiasta kiinnostuneille.

Ohjelma

17.30 Kahvitarjoilu

18.00 Tilaisuuden avaus

Inkoon yrittäjien pj Ulla Vilén-Gunnarson, Inkoon Ratsastajat ja Staffansbergin talli

Ympäristötoimen ja kaavoituksen näkökulma

Patrik Skult, Inkoo, ympäristötoimi

Arja Sihvola, Kirkkonummi, kaavoitus

Alueen hevostoimijoiden puheenvuorot

Siuntion Pro Hevonen ry – mallia muillekin? Heidi Kallioniemi, puheenjohtaja

Hevonen kuntouttajana, Merja Miettinen, ratsastusterapeutti, Kirkkonummi

Hevosalan ajankohtaisasioita & Tallimääräykset 2014

Anne Laitinen, Hevoset ja yhteiskunta-hanke

Keskustelua Keski-Uudenmaan hevosalista ja sen näkymistä

n. 20.30 mennessä tilaisuuden päätös

Kahvitarjoilun vuoksi pyydetään **ilmoittautumisia** 9.4. mennessä [tästä linkistä](#) tai www.hippolis.fi.

Tilaisuuden tavoitteena on keskustella Länsi-Uudenmaan hevosalan nykytilasta, kehittämistarpeista ja kerätä toimijoiden näkemyksiä Uudenmaan hevostoimikunnan työn pohjaksi.

Lisätietoja: Anne Laitinen puh. 040 766 0830 tai anne.laitinen@hippolis.fi. Tilaisuuden järjestävät yhteistyössä Hevoset ja yhteiskunta – projekti ja Inkoon yrittäjät.

Lisätietoja projektista www.hippolis.fi/hevosetjakunta

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahoitus:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Inkoo

HEVOSALAN NÄKYMİÄ

Forssan seudulla
4.6.2013 FORSSA

Keskustelutilaisuus

Aika: tiistaina 4.6.2013 klo 18.00 – 20.30, kahvitarjoilu klo 17.30 alkaen

Paikka: Forssan kaupungintalo, valtuustosali 4.krs, Turuntie 18, Forssa

Ohjelma

17.30 Kahvitarjoilu

18.00 Tilaisuuden avaus

toimitusjohtaja Timo Lindvall, Forssan seudun kehittämiskeskus

Hevoset ja kunta - rajapintoja

Forssan kaupungin kunnanvaltuuston puheenjohtaja Mika Penttilä

Hevoset ja hevosurheilu kaupungin liikuntatoimen näkökulmasta

Nuoris- ja liikuntapalvelupäällikkö Tapio Virtanen, Forssan kaupunki

Hevosalan ajankohtaisasioita & ytyä yhteistyöhön

projektipäällikkö Anne Laitinen, Hevoset ja yhteiskunta-hanke

Alueen hevostoimijoiden puheenvuorot

Lannan hyödyntäminen lähienenergiana

ja ajankohtaista hevosalan koulutuskentältä

toimitusjohtaja Petri Meller, Hevosopisto

Pilvenmäen kuulumiset

puheenjohtaja Matti Uutela, Forssan Seudun Hippios

Neuvontaa ja rahoitusta tarjolla yritystoiminnan kehittämiseen

toiminnanjohtaja Tuula Kallioinen, LounaPlussa

yritysneuvoja Tiina Mäkelä, ProAgria Etelä-Suomi

Keskustelua Kanta-Hämeen hevosalista

n. 20.30 mennessä tilaisuuden päätös

Tilaisuus on maksuton ja se on avoin kaikille seudun hevosalan harrastajille, yrittäjille ja seuroille sekä hevosalan sidosryhmille ja kuntien luottamus- ja virkamiehille sekä muille asiasta kiinnostuneille. Kahvitarjoilun vuoksi pyydetään ilmoittautumisia 28.5. mennessä [tästä linkistä](#) tai www.hippolis.fi kautta. Tilaisuuden tavoitteena on keskustella Forssan seudun hevosalan nykytilasta, kehittämistarpeista ja kerätä toimijoiden näkemyksiä Hämeen hevostoimikunnan työn pohjaksi. **Lisätietoja:** Anne Laitinen puh. 040 766 0830 tai [info.hippolis \[a\] gmail.com](mailto:info.hippolis[a]gmail.com)

Tilaisuuden järjestävät yhteistyössä Hevoset ja yhteiskunta – projekti ja Forssan kaupunki.

Lisätietoja projektista www.hippolis.fi/hevosetiaakunta, katso myös www.facebook.com/hippolis

Europarlamentin ja neuvoston
yhteinen päätös
Euroopan unionin maaseutueläin

Eläin-, kalas- ja
ympäristöministeriö

Forssa Järkivihreä
Forssan seutu

Hippolis
Hämeen Elinkeino- ja
Maaseutueläin

Keskustelutilaisuus

Hevosalan näkymiä Päijät-Hämeessä

Aika: tiistai 22.1.2013 klo 18 – 20.30, kahvitarjoilu klo 17.30 alkaen

Paikka: Jokimaan raviradan ravintolakatsomo, Jokimaankatu 6, Lahti

Tilaisuus on **maksuton** ja se on avoin kaikille Päijät-Hämeen hevosalan harrastajille, yrittäjille, seuroille ja asiasta kiinnostuneille.

Ohjelma

17.30 **Kahvitarjoilu**

18.00 **Tilaisuuden avaus**

Asiaa tallimääräyksistä 2014

Kielo Kestimäki, Suomen Ratsastajainliitto

Lannan jatkohyödyntäminen – case Orimattila & Jokimaa

Kimmo Kuparinen, Orimattilan kunta

Tomi Himanka, Jokimaan ravirata

Alueen hevostoimijoiden puheenvuoro

Anu Iivanainen, Hollolan Ratsastajat ry

Risto Airaksinen, Team Jokimaa

Hevosalan ajankohtaisasioita & ytyä yhteistyöhön

Anne Laitinen, Hevoset ja yhteiskunta-hanke

Keskustelua Päijät-Hämeen hevosalista ja sen näkymistä

n. 20.30 mennessä tilaisuuden päätös

Kahvitarjoilun vuoksi pyydetään **ilmoittautumisia** 18.1. mennessä [tästä linkistä](#) tai www.hippolis.fi kautta. Tilaisuuden tavoitteena on kuulla Päijät-Hämeen hevosalan kehittämistarpeita ja alan toimijoiden näkemyksiä Hämeen hevostoimikunnan työn pohjaksi.

Lisätietoja: Anne Laitinen puh. 040 766 0830 tai anne.laitinen@hippolis.fi. Tilaisuuden järjestävät yhteistyössä Hevoset ja yhteiskunta – projekti, Jokimaa ja Suomen Ratsastajainliitto.

Lisätietoja projektista www.hippolis.fi/hevosetjakunta

Euroopan maaseudun
kehittämisen maaseuturahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
työministeriö

LIITE 4: PROJEKTIN JÄRJESTÄMIEN SEMINAARIEN OHJELMAT

HEVONEN OSANA HYVINVOINTIPALVELUJA -SEMINAARI 13.11.2013

Palveluksessanne: hevonen kuntouttajana kunnassa – toimivia malleja ja kustannustehokkuutta

Aika	ke 13.11.2013 n. klo 9.30–15.30
Paikka	Metropolia ammattikorkeakoulu, auditorio, Bulevardi 31, Helsinki
Kenelle	Seminaari on suunnattu kunta-alan luottamus- ja virkamiehille, sosiaali-, terveys- ja hyvinvointialojen toimijoille ja koulutuksen edustajille, nuoriso- ja lastensuojelutyön ammattilaisille, hevosalan yrittäjille ja kaikille teemasta kiinnostuneille.
Hinta	45 e, sis. kahvit (alv 0 %)
Ilmoittautuminen	Tästä linkistä tai www.hippolis.fi
Järjestäjä ja lisätiedot	Hevoset ja yhteiskunta -hanke / Hippolis Projektipäällikkö Anne Laitinen, puh. 040 766 0830

Alustamassa mm. sosiaali- ja terveysministeri Paula Risikko ja Kelan asiantuntijalääkäri Tiina Suomela-Markkanen

ALUSTAVA OHJELMA

9.30 Aamukahvi ja ilmoittautuminen

10.00 Avaus, sosiaali- ja terveysministeri Paula Risikko

Hevonen kuntouttajana -video

Jatkokysymyksiin vastaamassa ratsastusterapeutti *Tuija Tähkälä*

Paloniemen sairaalan hevoset psykoterapiakuntouttajina ratsastusterapian keinoin

HUS:in kuuluvalla Paloniemen sairaalalla on kolme hevosta, jotka työskentelevät psykiatristen ongelmien hoidossa niin aikuisten kuin lasten kanssa. Psykologi, ratsastusterapeutti-SRT *Jyrki Nikanne*

Ratsastustalli kaupungin nuoriso-ohjaajan työympäristönä (tulkataan ruotsista suomeksi)

Ratsastustalli on hyvä paikka tavoittaa nuoria. Maarianhaminan kaupungin nuoriso-ohjaaja kertoo miten toiminta on heillä järjestetty.

Nuoriso-ohjaaja, Maarianhaminan kaupunki *Mio Sommardahl*

Lounas (omakustanne)

Hevosien avulla mielekkyyttä muistisairaiden elämään

Mitä tapahtuu, kun hevosihminen sairastuu muistisairauteen?

Voiko hevosharrastus jatkua vielä vanhainkodissakin? Hevostoiminnan mahdollisuudet muistisairaiden kuntoutuksessa.

Lähi- ja muistihoitaja *Elina Lukumies*

Rakkautta ja rohkeutta – perhekodein & avohuollon tukitoimen malli

Perhekoti Toiska on hevosavusteisen toiminnan edelläkävijä, toiminta käynnistettiin vuonna 1992. Teini-ikäisten tyttöjen perhekodein taustalla on vahva ja monialainen ammattitaito ja vuorovaikutteiset tunnetaitokasvatustajat: hevoset.

Perhekodein äiti ja työnhajaaja *Tiina Tuominen* & Toiskan hevostoiminnasta vastaava ja mindfulness-tunnetaitovalmentaja *Teeja Ekola*

Pilotprojekt: Hästnärrä jobb (tulkataan ruotsista suomeksi)

Maahanmuuttajien työllistämiseen tähtäävä pilottiprojekti ylitti odotukset Ruotsissa: 50 % osallistujista työllistyi talleille.

Svensk Trav, projektin johtaja *Sara Strömberg*

Kelan puheenvuoro

Asiantuntijalääkäri *Tiina Suomela-Markkanen*, Kelan terveysosasto

15.30 Keskustelua ja päivän päätös

LEENA JOKINEN

ANNE LAITINEN

Hippolis
Helsingin kaupungin eläin- ja ympäristökeskus

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Järkivihreä
Ferttiä seutu

Aika tiistaina 15.4., klo 10–15.45
(aamukahvi klo 9.30 alkaen)
Paikka Fellmannia (auditorio),
Kirkkokatu 27, Lahti

Seminaari on suunnattu kunta-alan, maankäytön, kaavoitus- ja rakennusalan, teknisen toimen sekä ympäristö-, maatalous-, liikunta- ja elinkeino-toimen ammattilaisille ja luottamushenkilöistölle, eläinlääkäreille, yrittäjille ja kaikille teemasta kiinnostuneille.

Hinta Seminaari on maksuton.
Ilmo www.hippolis.fi
Lisätietoja Projektipäällikkö Anne Laitinen
puh. 040 766 0830 tai
info@hippolis.fi
Järjestäjä Hevoset ja yhteiskunta -hanke

Ohjelma

- 10.00 Avaus: Kansliapäällikkö Hannele Pokka, Ympäristöministeriö
Johdatus päivään
Hevonen kuntalaisena – Hevostalouden merkitys harrastuksena ja elinkeinona
Projektipäällikkö Anne Laitinen Hevoset ja yhteiskunta – hanke ja Auli Teppinen ProAgria
Horse Keeping in Peri-Urban Areas - Changing Land Use with Possibilities and Conflicts
(tulkkaus) Hanna Elgäker, Sveriges Lantbruksuniversitet & Länsstyrelsen Skåne
Tallisäädökset 2014 – päivitys: MMM asetuksen soveltaminen käytäntöön
Vuokko Puurula, läänineläinlääkäri Etelä-Suomen Aluehallintovirasto
- 12.15 Lounas (omakustanne), ravintola Fellmannia
- 13.15 Mihin hevonen mahtuu ja kuinka? Puheenvuorot:
Hevosalueiden suunnittelu, Rosemarie Schnitzler, arkkitehti
Hevosurheilualueet ja maneesit, pääsihteeri Fred Sundwall, Suomen Ratsastajainliitto
Hevonen hoitaa maisemaa ja luonto hevosta, ja uuden oppaan esittely
Hannele Partanen, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus
Hevostallien jätevesijärjestelmät ja malliratkaisut,
Projektipäällikkö Heini Iinatti ProAgria Oulu, HevosAgro
Caset:
Jokimaan hevosurheilukeskus laajenee,
toiminnanjohtaja Tomi Himanka Lahden Hevosystäväinseura ry
Hevoskunta Ypäjä - käytännön esimerkkejä yhteistyöstä,
tekninen johtaja Jouko Kähkönen Ypäjän kunta
- 16.00 Yhteenveto ja päätös, Kahvi ja verkostoitumista

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahoitus:
Europee investoi maaseutueläisiin

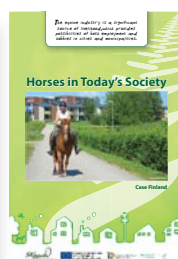

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

LIITE 5: HEVOSET JA YHTEISKUNTA -HANKKEEN MATERIAALIT

- Kirja
 - Hevoset ja kunta – rajapintoja –kirja
- Esitteet
 - Hevoset ja yhteiskunta -projekti
 - Vaikuttava Hevosala -esite
 - Hevonen liikuttaa ja kuntouttaa -esite
 - Hevonen yhdyskuntasuunnittelussa ja rakentamisessa -esite
 - Hevosvoimainen Häme -esite
 - Hevosvoimainen Uusimaa -esite
 - Horses in Today's Society – case Finland

- Videot
 - Hyvinvointia hevosesta – Toimintamalleja hevosavusteisesta toiminnasta (YouTube)
 - KuntaTV: Liikenne- ja kuntaministeri Henna Virkkunen (Kuntamarkkinat 2013)
 - KuntaTV: Liikenne- ja kuntaministeri Paula Risikko (Kuntamarkkinat 2014)
- PR-materiaali
 - Kangaskassit
 - Heijastinliivit
 - Kynät
 - Roll-up 2 kpl
 - Messupöytä ja taustakangas
- Muut
 - Matkaraportti

